

London. — A napokban hunyt el Hágában a jelenkor egyik legnagyobb filozofusa: Constantia Brunner 75 éves korában.

Budapest. — A magyarországi sörgyárak 62-vel hirdetésben látogatnak a most elhunyt Munkácsi Bernát tudományos kutatóira, aki az északkeleti magyar öszi sereg-ünnepek gyűjtője és ezeket a nagy ősi sereg-ünnepek énekelgettek körében.

Zürich. — A cionista világkongresszus idején, amint a lapok megemlékeztek róla, zsidóellenes tüntetések voltak és tiltott náci-róportokat is osztogattak. A zürichi rendőrség most ítélték le a 26 testet 10-30 frank pénzbírsággal sújtotta.

Páris. — Prof. E. Halévy, ismert francia-zsidó történész tudós Sacy ou Brice-ben 66 éves korában elhunyt.

Jeruzsálem. — J. G. Dill tábornagy, aki mostanig a palesztinai haderők parancsoka volt, elutazott Londonba. Wavell vezérőrnagy vette át a parancsnokságot, akivel együtt az utóbbi napokban meglátogatta az országot.

New-York. — A Hias zsidó emigrációs szervezet egykori elnöke Leon Sanders 67 éves korában egy kaliforniai autószerencsétlenség alkalmával életét vesztette.

Bagdad. — A nemrégiben agyonlőtt Bekr Sidky tábornok helyébe Hussein Tauri tábornokot nevezték ki az iraki hadsereg vezérkari főnökévé. Fauri el Kauri, aki az arab hadakait vezényelte Palesztinába, Bagdadba érkezett. Reméli, hogy megengedik neki a Svirába való visszatérést.

Varsó. — Lengyel Felsőszilícziában levő Siemianovitz városában a hatóság a zsidó kereskedők számára külön árusítótérrel járult ki.

Antwerpen. — A Lengyelországból elszakított zsidók világszövetsége nemrég tartotta Antwerpenben kongresszusát, amelyen Európa számos országából jelentek meg delegátusok, de voltak Észak- és Délamerikából is. A megválasztott L. Lieber tartotta, aki elnöke a belgiumi lengyel-zsidó szervezetnek.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

Hat hónapi fogház — egy sófáruvásért. (Jeruzsálem). Arjeh Katsner nevű betari, aki Jomkippur kimenetelekor megfújta a sófárt a Siralomfalnál, a bíróság elé került „tetteért” és egy az 1929 évi nyugtalanságok idején kibocsátott rendelet alapján hat havi fogházra ítélték. Katsner taliszban jelent meg a bíróság előtt, védő nélkül. Az utolsó szó jogán azt mondta, hogy miért engedik az araboknak, hogy megsejtsék a Siralom falát és miért érdemel az büntetést, aki megfújta a sófárt, az előírások szerint? A palesztinai lapok felháborodással írnak az esetről s megjegyzik, hogy ugyilászik, nagyobb bűn Palesztinában sófárt fújni, mint — araboknak — embert ölni.

MENNYI FÖLDET VETTEK 1937-BEN? (Jeruzsálem). A folyó év első hét hónapjában 16.225 dunamot vettek a zsidók (míg a múlt év hasonló időszakában 15.254 dunamot vettek). Julius végéig mohamedánok és keresztények 16.336 dunamot adtak el nagyrészt zsidóknak. Összesen 61.575 dunam föld cserélt gazdát 1937 első hat hónapjában 2.883.000 font értékben. A zsidók 42.025 dunamot vettek és eladtak 16.225 dunamot, ebből ered a 16.225 dunam differencia.

Ötmillió font Palesztina pénzállománya. (Jeruzsálem). Julius végén a palesztinai pénzforgalom 5.224.134 font, valamivel több, mint majd végén. Az ország legnagyobb pénzállománya 1935 októberében volt, amikor hét és félmillió fontot tett ki. Azóta ötmillióra csökkent és ezen a bázison mozog.

A Habima európai turnéja. (Páris). A világiállítás vezetősége megállapodott a Habima színház vezetőségével, amely szerint a kiváló zsidó társulat október elején megkezdte párisi vendéglátásait. A Trocadero színházban fognak játszani. Párisból Angliába és Hollandiába mennek, október végén majd a többi országokba. A stockholmi királyi színház igazgatója Olaf Molander szintén megállapodott a Habimával egy, a svéd fővárosban tartandó előadás-ciklusra. A Habima már járt hét évvel ezelőtt Stockholm-ban és igen kedvező benyomást keltett a közönség körében. Különben most új darabot tanulnak be, amelynek palesztinai a szerzője és „Somrim” címen az émei és galileai harcokban kitűnt somérok heroikus küzdelméről állított össze színes képeket.

A központi cionista intézmények égisze alatt Tel Avivban egy informatív Bulletin jelenik meg magyar nyelven, a chuláreici magyarul olvasó zsidóság számára, mely hétről-hétre közli a palesztinai eseményeket, első kézből szerzett információk alapján. Minden cionista, aki testileg-lelkileg össze akar formálni Erec Jiszráel, elsősorú kötelességének kell tartsa ennek a hirtörésnek a kihasználását. Negyedévi előfizetési ár 1 dollár. Az előfizetési ár beklíndhető nemzetközi bélyegektelen vagy postán is. Cím: Tel Aviv, P. C. B. 1348 Tigrumin. Azok, akik a bulletin eddig is kapták, kéretnek az előfizetés megújítására.

FUCHS ILA anél nyelvtanáró a tanítást megkezdte sr. Rimanóczy 12.

Oradea, Beius, Valea-lui-Mihal, Tasnad, Vascau, Sacueni-ben keresünk sorsjegyelárusítókat magas jutalékkal. URANUS Könyvtár és könyvtár ORADEA, Str. F. I. 2.

ANEKDOTAK LORD PEEL-EL KAPCSOLATBAN. Két ember halt meg egy hét alatt, s mindketten nagy szerepet játszottak Palesztina legutóbbi történelmében. Az egyik: Andrews, nazareti kormányzó, akit oroglyukosok lelőttek. Andrews szerepét játszott a királyi bizottság körül is, amelynek elnöke Lord Peel volt, aki hírtelen dőlött ki az élők sorából. Velük kapcsolatban beszélnek el egy anekdotát.

Andrews kormányzó egy nem nagyon intelligens tisztviselőjének egy kommunikátort diktált, de közben telefonhoz hívták. A következő szavakat kezdte diktálni: „The Right Honourable”, ekkor emelte fel a hallgatót és mivel kellemetlen hírt kapott, hangosan azt mondta: „Idióta”, majd tovább folytatta a diktálást: „The Earl of Peel”. Andrews nem volt ideje a kommunikátort elolvasni és így került Peel elé egy korrigálatlan példány, amely a következő szavakkal kezdődött: „The Right Honourable Idiot The Earl of Peel”. Természetesen Peel nem írta alá az írást, amely róla így bizonyítványt állít ki, hogy nagyméltósága idióta.

Kezdetben, amikor a királyi bizottság megkezdte munkáját, a zsidókat felháborította az az ironikus hang, amelyet Peel használt a tanúkkal szemben. Az arabok és angolok nagyon örültek ennek. De amikor rájuk került a sor, meglepetéssel észlelték, hogy Peel velük szemben sem használt más hangot. Még az angol magasabb rangú tisztviselőkkel sem tett különbséget. Az egyik ilyen magasrangú funkcionárius kihallgatása végén a következőkkel fejezte be a vallomását: Ugy vélem, mindent megtettem, ami módomban volt. Erre Peel a következőket mondta: „Ezen a véleményen vagyok én is, hogy amire Ön képes volt, azt megtette...”

SAPHIR. Saphir Moritz Gottlieb, magyar származású zsidó humorista (1879-1937). Moritz Gottlieb Saphir emlékirataiban jó humorral beszéli el, miképpen tiltotta el a pesti magisztrátus az „előt”. Midőn iradalmi pályafutásának kezdetén egész bátorlalanul megsejtsélt kissé elcsenek lenni, a magisztrátus elé idézték, ahol értesítést adták, hogy az éle az magisztrátus ellenes. Azt mondták továbbá neki:

Pest városának nincs szüksége élcere és ha valamikor élcere lesz szükségük, akkor ugys talánunk majd helybelieket: ön pedig székesfehérvári illelőség, tehát nincs joga itt élcereket csinálni. A tanács megzabos, melyet azután kiképzésilletve neki, ez volt: „Az illető lartózkodjék scripturájában az élcél”. Saphir akkor Pestről Bécsbe ment, ahol a cenzura azt kövelette tőle, hogy ne mulasson minden dologon Bécsben, a rendőrség pedig azt kövelette, hogy egyáltalán ne mulasson Bécsben, hanem hagyja el Ausztriát. Audienciai pedig S. gróf azt mondta neki:

Önök távoznia kell, mert tehetőség ember. Ha nem volna tehetőség, akkor senki sem törődne irányával.

Saphir ajánlkozott, hogy előzza a legbecsületesebb bizonyítványokat arra nézve, hogy nincs tehetősége de nem ért vele semmit. Bécsből ezek után Berlinbe ment. Itt is voltak összejutások. Midőn egy igazságügyi tanácsos működésséről iratolt adott ki, háromnapos párfajszára a kétszáz biradalmi tallér fizetésére illeltek. Saphir felbevezte a királyhoz, aki naplójának írártja volt és elérte azt, hogy büntetését háromnapos párfajszára mérsékeljék. Mint Saphir meséli, a király naponta tartat és pezsgőt küldött neki a fogházba. Midőn azután a berlini rendőrségről cikket szerkesztett, melyben írta: „Nem kétkedem az önk szellemén, humanitásán és szabadelöltségén”, a hatóság ezt makacsul iróniának vette és Saphirt, amint hogy ígysmit tételze fel a rendőrségről, háromhetti elzárással büntette.

A humorista ismét a királyhoz telebevezte és előadta, hogy kész az elégtételadásra. Hitt a rendőrségnek szemlében, humanitásában és szabadelöltségében, ami megérdemelt halálraapós elzárás igazságos büntetését. De ezennel nyilvánosan bosszútól kér és kijelenti, hogy nem tulajdonítok semmit szemlében, sem humanitást, sem szabadelöltséget. Sohasem foja többé a berlini rendőrséget róla náli ily hamis véleménygel az európai rendőrségeknél rossz híre hozta.

Saphir még párjának bejezése előtt Münchenben ment, ahol Lajos bajor király sajtószabadságot proklamált. Midőn odárkezett, a sajtót szabadon, de az írót elzárta. Mindenkül szabad volt írni, csak külpolitikáról nem és semmit sem a belpolitikáról, semmit sem a szentiszétség-államokról, semmit a vallás felől, semmit a katonaságról és semmit a színházról. Egyébként korlátlan sajtószabadság volt.

Tek. Fabian Béla Orsz. képviselő Budapesti Hungaria.

NEPUNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor ZSIDÓ HETILAP Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Jakób hangja és Ézsau keze a román belpolitikában!

Bibliánknak a két testvér harcol egymással a szülői szeretetért. Amikor Izsák ösapának már nem látott és fia kapta a jó talatokat, megapogatta ruháját és ezt mondotta: A hang a Jakóbé, de a kéz Ézsaué!

A mai kormányzati politikában is ilyen „bibliai” állapotok uralkodnak. Tatarescu miniszterelnök oradeai nagy beszéde, amelyre az egész világsajtó felfigyelt és kommentálta, a Jakób hangja volt. Azé a jóságos emberé, aki békét hirdetett meg a megértést ember és ember között. Tatarescu miniszterelnök Oradeán, az őrszög kirakataban tartott beszéde nyílt és érthető volt. Az érdekek csorbítatlansága mellett együttes munkát propagált mindenkivel, aki ennek a szép országnak határain belül él.

Inculéf miniszterelnökhelyettes még jobban megoldotta Calarasiiban tartott beszédeben a miniszterelnök szavait. Amikor az ottani liberális párt zsidó tagjai felkésztették Inculef-et, akkor azt mondotta: „A Zsidó Párt, valamint egyetlen kisebbségi párt sem érhet el sikereket, csak mások gyűlöletének kváltására alkalmasak.” Ezzel a kitétellel nem foglalkozunk ezuttal, majd lesz alkalomunk ennek „ézsau” mióváltára rámutatni. De amit ezután mondott, az még érdekesebb:

Tatarescu oradeai nyilatkozata — amit a kormányban előzetesen megvitattunk, más kisebbségekhez és nem a zsidó lakossághoz szolt, amely ellen a román államnak és a liberális pártnak nincs oka panasza.

Ez nyílt színvallás! Jakób hangja ez, a jóságos bibliai Jakóbé, aki bevallja az igazat. A zsidók ellen nincs panasza! Nem bennünket apsztróflát a miniszterelnök, amikor a kisebbségektől loyaltást követelt. Nem nekünk szolt, mert hiszen a mi lojalis viselkedésünk-ről meg vannak győződve. Ez az elismerés jól esik nekünk tagadhatatlanul és el is vártuk, mert nem érdemeltünk volna rosszabbat. Dolgozó, produktív tagjai vagyunk a társadalomnak és annak az országnak, amelynek határain belül élünk és halunk kell. Ez a Jakób hangja volt.

Sajnos azonban nemcsak Tatarescu és Inculef jakóbi hangjával állunk szemben, hanem ézsau tettekkel is. Epen a „Curenul” aneltja során tűnt ki, hogy mily domináns szerepe van a román belpolitikában ennek az ézsaui dramlatnak.

Melyik hát az igazi? Jakób hangja-e vagy Ézsau keze? Vagy talán ilyen felemás testvériség az igaz? Mig egyik részen a prim-mi-

niszter halk tualomhangon a megértésről, testvériségről beszél, addig Ézsauak érzett Pop Valér miniszter mást cselekszik.

Nyelcezeröttszáz lengyelországi zsidó főiskolai hallgató sztrájkba lépett

Varsó. — A lengyelországi egyetemeken a nyugtalanságot még növelte a rektorok rendelkezése, amelynek értelmében a zsidó hallgatók külön padokban kell üljenek az előadások alatt. Ezt a rendelkezést a zsidó diákság mélyen sértőnek találja és ezért egyöntetűen elhatározták, hogy sztrájkba lépnek és nem látogatják az előadásokat. Nyelcezeröttszáz zsidó hallgató sztrájkol. A zsidó diákok legényben felöltést keltett a lengyel közvéleményben és természetesen élcen szimpátiával kísérik a harcot.

Az egymást követő lengyel sztrájkok után, így zsidó-diák sztrájk is foglalkoztatja

Mi zsidók valóban lojalisak, megértőek vagyunk és csak Jakób hangját érdemeljük. S jó volna, ha csak Tatarescu és Inculef megértő és tárgyilagos hangja irányíthatná a közvéleményt. Ha Tatarescu hangja lenne az igazi meg az Inculef. Mi legalább is így szeretnénk. És nem rajtunk mulik, ha nem éppen úgy van.

Bátor és öntudatos lépésüknek minden bizonylan ordménye lesz, mert a lengyel egyetemi hatóságok nem szerethetnek ilyen barbár iskolarendszernek érvényt. Mindenestén a lengyel-zsidó diákok kulturharca élénk érdeklődéssel kísérik nemcsak az országban, de külföldön is és ez is nyomatókat kölcsönöz sztrájkuknak.

Weizman dr. a világszervezet elnöke rádió útján beszélt az amerikai cionistákhoz

London. — Detroitban az amerikai cionisták konferenciát tartottak, amelyen megvitatták a országépítő alapok jövőbeni helyzetét. Weizman Chaim Londonból rádióbeszédet tartott a detroiti konferenciához, amelyben a palesztinai földvásárlás nagy fontosságát emelte ki. A detroiti konferencia Weizman beszédének hatása alatt két millió dollár rendkívüli alapot bocsajt a Keren Kajemeth

rendelkezésére, hogy Galileában földeket vásároljon. Ezenkívül 50.000 dollárt szavaztak meg azzal a céllal, hogy abból amerikai telepítéseket létesítsenek Palesztinában. A két millió dolláros földvásárlás azt jelenti legfőképpen, hogy az amerikai zsidó közvélemény osztatlan bizalommal viseltetik a palesztinai építési munkával kapcsolatosan.

Lezárták a francia-német határt a zsidók előtt?!

Metz. — A német-francia határt lezárták a zsidók elől. Ez a legújabb hitleri törvény. Minden egyes vonat, amely a határra érkezik, alaposan azt lesz kutatva és ha egy zsidót talál, azt erőszakkal visszatartják Németországban és elveszik tőlük utleveleiket. A luxemburgi határon hasonló intézkedéseket tettek, viszont ott azokat a zsidókat, akik visszaakarnak térni Németországba, nem en-

gedik be. Egyik részen nem engedik ki őket, másik határon pedig nem engedik ki. Annál különösebben és meglepőbben hangzik ez a híradás, mert éppen a napokban olyan értelmű jelentések érkeztek Németországból, amiről lapunk más helyén be is számoltunk, hogy kiengedik a német internálótáborok zsidó lakóit és kényszerítik őket, hogy elhagyják az országot.

Mi a teendő?

Ne legyen a Zsidó Párt üres keret, hanem a zsidóság népkisebbségi vágyainak, akaratának, célkitűzéseinek kifejezője!

Írta: dr. Klein Miksa, cluji ügyvéd.

Készséggel adunk helyet az illusztris közéleti férfi bator hozzájárulásának, ha nem is mindenben értünk vele egyet. Viszont kíváncsiak volna, hogy egy politikai ankét alapját vesse meg e cikk, melyhez hozzájárulásokat szívesen fogadunk. (A szerk.)

A „Népünk”-et köszönet illeti azért a tárgyilagosságot, amellyel az erdélyi zsidó problémákat kezeli. Megnyitja hasábjait a más véleményen levőknek is; teret ad a felmerülő kérdések nyugodt megvitatására és ezáltal igyekszik tisztáztatni a helyzetet. Hírt adott arról, hogy a Zsidó Párt központi vezetősége a közelgő általános választásokra való tekintettel, erős választási kampányt indított meg.

Négy évi hallgatás után a Zsidó Párt újra apellál az erdélyi zsidósághoz és kéri, hogy szavazataival támogassa a párt listáját.

Engedjék meg nekem, hogy ehhez a kérdéshez sine ira hozzájáruljak. Jögom van hozzá, mert szervező munkámmal hozzájárultam ahhoz, hogy a Választási Blokk helyébe lépést Zsidó Párt megalakulhasson. Aldoztam érte energiámat, időt és pénzt. Szavaztam a párt listáján, tehát jögom van hozzájárulni a párt ügyéhez.

A Zsidó Párt életrehívása történelmi szükség volt. Érezte az ardeali zsidóság, hogy szükséges egy olyan instrumentum életrehívása, amely a romániai zsidóságot érdeklő összes vitális kérdésekben nyilatkozhat. Kellott megteremteni a pártot, mert az ardeali zsidóság nagy többségében zsidó nemzeti népkisebbségnek vallja magát. Ezt a sorsot önként választotta, tehát ennek a politikai állásfoglalásának összes következményeit is vállalnia kellett.

Az impériumváltozás után éveken keresztül a Cionista Szövetség volt az ardeali zsidóság politikai szövetsége. De ez nem volt helyes, mert egyrészt veszélyeztette a cionista munka nyugodt menetét, másrészt függetleníteni kellett a cionizmust a belpolitikától.

Hosszas harcok után sikerült is a kettéválasztás és így jutottunk el előbb a Választási Blokk ideiglenes alakulásához, — majd pedig a Zsidó Párthoz.

Az ardeali zsidóság nagy tömegei szavazatukkal bizonyították be, hogy helyeslik a párt életrehívását, mert 35.000 szavazó tett hitet a párt programja és a párt listája mellett. Ha figyelembe vesszük, hogy Ardealban ca. 300.000 zsidó él, — akkor a pártlistán leadott szavazatok fényes bizonyítékai annak, hogy a zsidóság 80 százaléka az önálló zsidó népi kisebbséget vallja magának.

Vannak még ezenfelül olyanok, akik a magyar népkisebbséget vallják maguknak, mert az évszázados együttélés, a közös anyanyelv és kultúra olyan erősen kötötték össze őket, hogy a sorsfordulat sem változtathatja el egyváltóan. Kétségtelenül tiszteltetelmű álláspont, mert ezeknek a zsidó testvéreinknek a sorsa még nehezebb talán, mint nekünk, mert még nehezebb előítélettel kell megküzdniük. Bár mi is magyar anyanyelvűek vagyunk, bár a mi kultúránk is magyar és bár mi is együttélünk át a történelmi nagy sorsfordulaton, — mi a háború után belső felismerésből és más, itt most nem tárgyalható okokból determinálva,

az önálló zsidó népi kisebbséget valljuk a magunkénak.

Vannak még ezenfelül, akik más, részben osztályharc alapján álló pártok programját vallották magukénak és vannak kevesen nagyon, akik a többségi pártokba iratkoztak be.

En minden állásfoglalást tisztellek, becsülök, mert belső meggyőződésből fakadt. Természetes, hogy semmire sem becsülöm azokat a zsidókat, akik ebből a kérdésből is üzenetet csináltak.

Aki tehát magát zsidó nemzeti népkisebbségnek vallja, annak a helye a Zsidó Pártban van. Ennek a természetes folyománya volt azután az, hogy az ardeali zsidóság olyan nagy bizalmat előlegezett a párt vezetőségének, olyan szeretettel és önfeláldozással választott a vezetőség felhívására, hogy szinte példátlan a politikai pártok történetében. Nem lehet meghatottság nélkül vissza nem gondolni a zsidó kisemberek bátor és sokszor hősiességét mondható magatartására, ahogyan reagáltak a vezetőség felhívására.

Ezzel szemben lássuk, hogyan reagált a vezetőség?

Fájó szívvel kellett leszögezmem, hogy a választások lezajlása után a pártvezetőség többé nem jelentkezett a zsidóság tömegei előtt.

Mivel a két százalékos a legutóbbi választáson nem sikerült elérni, mert a romániai zsidóság nem tudott egységesen menni, hanem megoszolva ment, a mandátumok füstbe mentek. Bármilyen lesújtó is volt az 1932-ös választás eredménye, — ez még nem indokolja azt, hogy most már várni kell a legközelebbi választásig. Már pedig itt ez történt. Négy év óta, hogy a pártvezetőség érdemes, komoly munkát a zsidó tömegek érdekében nem végzett.

Jól tudom, hogy ez súlyos vád és hogy azzal fogunk visszavágni, hogy hiszen én is tagja voltam a központi vezetőségnek. Igaz, nem tagadom, az én bűnöm is, hogy a központi vezetőség nem tett semmit. De talán még nagyobb a felelősségem a tekintetben, hogy mint a párt ardeali tagozatának a vezetője, nem tudtam élettellel megtölteni a párt keretét. Le is mondtam a tisztességemről.

Nem tartottam a lelkiismeretemmel összeegyeztethetőnek azt, hogy betöltsek egy felelősségteljes posztot akkor, amikor azon helyen semmi érdemleges munkát végezni nem lehet.

De nem tagadható el, hogy céltudatosan és meg nem szűnő energiával, élvonalban küzdöttem a Consiliul Superior megteremtésében.

Elsőnek hirdetem annak a szükségességét, hogy az Unione Evreilor Román-t és a Zsidó Pártot össze kell fogni egy magasabb egységbe. Boldog voltam, amikor ez a munka sikerült. Nem az én érdemem, de senki sem vitathatja el, hogy a legtöbb támadás engem ért emiatt, — a legtöbbet én dolgoztam és szervezet létrehozásában.

Más kérdés azután, hogy beteljesedtek-e azok a várakozások, amelyeket ennek a szervezetnek a megteremtéséhez kötünk? Már most le kell szögezmem mélyszégyen-késéredéssel, hogy bizony nem sikerült megteremteni a lelki egységet, a harmonikus együtt-

működést, ma is ép oly idegentül, sőt ellenséges érzéssel eltelve ülnék (már amikor) együtt a két nagy politikai szervezet vezetői, mintha nem zsidók volnának, vagy legalább is, nem egy és ugyanazon ország zsidói lennének. De erről külön fogok nyilatkozni. De visszatérve előbbi gondolatsoraimra, tényként le kell szögezmem, hogy nem sikerült életet belevinni a Zsidó Párt megyei tagozataiba. Üres és halott keretek maradtak. Négy év alatt nem történt semmi. Nem adott életfelfrítést magáról sem a központ, sem a vidéki tagozatok. Mert a szokásos üdvözlő táviratok elküldése és az arra kapott nyomtatott válaszoknak a sajtóban való leközlése igazán nem nevezhető egy politikai párt munkásságának, különösen, ha figyelembe vesszük a legutolsó négy év történetét zsidó szempontból és ha összehasonlítjuk a Zsidó Párt működését akár a Magyar Párt, akár a Német Párt, akár a szociáldemokrata párt működésével. Kénytelenek vagyunk ezt az összehasonlítást megtenni, mert csakis így lehet igazolni azt az állítást, hogy a Zsidó Párt nem kifejezője egy népkisebbség vágyainak, akaratának, célkitűzéseinek. Ép ezért csalódottan látja az ardeali zsidóság, hogy ma újra csak szavazni hívják az urnák elé olyan listára, amelyet támogatnia kell, mert ez a zsidó lista, de amelynek összeállításában szava nincsen és amelyet nem támogatni mégis csak bűn volna a mai viszonyok között.

Leiki megszarusolása ez a szervezetlenül álló ardeali zsidóságnak olyanok részéről, akik nem érdemlik meg a bizalmat.

Mi az igazi oka annak, hogy a Zsidó Párt nem tudott megfelelni a bizalomnak? Mi az igazi oka annak, hogy a mai összetételében soha nem is fog tudni megfelelni hivatásának? Igérem, hogy a következő cikkemben erre is reá fogok mutatni kiméletlen őszinteséggel, mert nem sebeket vágni akarok, hanem javítani, orvosolni szeretném a mult bűnét. Világosságot kell teremteni, nyitni kell letárgyalni a kérdéseket, mert itt minden összefügg egymással. A szabad kritika jó hatással lesz az eddigi elalastolt dolgokra, hogy többet ne ismétlődhessenek meg.

Lemondott a Zsidó Párt Oradeai vezetősége

Az oradeai tagozatának vezetősége tegnap este lemondott. A lemondást az oradeai Zsidó Párt kebelében már hónapok óta húzódozó válság előzte meg.

A tartományi vezetőség a lemondást elfogadta és elrendelte a tagozat rendkívüli közgyűlésének összehívását, amely hivatva lesz az új vezetőség megválasztásáról sürgősen gondoskodni.

Értesülésünk szerint egy az oradeai zsidó társadalom legjelentősebb rétegét reprezentáló zsidó párti választási bizottság alakult, amely széleskörű tevékenységgel készíti elő az új vezetőség megválasztását.

A tagozat vezetőségét a tisztújított közgyűlés megválasztotta maga dr. Fischer József, a zsidó párt tartományi elnöke vette át. A választás iránt a zsidóság körében széleskörű érdeklődés mutatkozik.

— Eljegyzés. Leitner Mariska (Bistrita) és Wieder Sámuel (Sighet) jegyesek. (Mind-en külön értesítés helyett.)

Orih. kóser vendéglő és bodega
Izraeli házi kóser, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER TI-MISOARA, Str. D. eler 2

A statisztika mint tagló

Ez is a legújabb idők találmánya. A statisztikával való kegyetlen játék. Mintha összebezzeltek volna az antiszemita iskola magasabb létszámú jól abszoludó nemzetek gyűlölködői: valamennyien számokkal operálnak. Még akkor is, ha saját hatóságukat és egész állami apparátusukat kompromittálják vele. Ha olvassuk az osztrák, vagy a magyar lapokat, nemkülönbön a romániai uszító sajtót, megdöbbentően eszmélnék arra, hogy mindenféle statisztikákkal dobálóznak, amelyeknek végkonklúziója az: hogy a zsidók kétszerannyian vannak, mint a hivatalos hivatalos mutatója, meg az, hogy állandó beszivárgás létezik.

Ha Goga lapját olvassuk, azt hinnénk, hogy van egy néhány pontja az ország határainak, ahol csak besétálnak a lengyel zsidók tizezrei és azonnal állampolgársággal, utlevéllel, letelepedési engedéllyel rendelkeznek. Azt akarják bebeszélni az informálisan hízeleménynek, hogy nem is az illető ország hatóságától függ az, hogy mennyien, mikor és hogyan akarnak az ország területére lépni.

Ha holnap egymillió aharna jönni, ugy azok is szabad passaportot kapnának. Ugy véljük, nem kell sokat bizonyítgassuk, hogy ez nem igaz. Egy betű nem igaz mindebből. Mert nem létezik sem egy osztrák, sem magyar, sem román határpont, ahol egyetlen ember is, akár zsidó, akár holtentolla, csak egy mir-nixdirnix „beszivároghatna”. Ha valaki, csak egy ezredrészt hite huzajának, bőrtámba kellene zárni azt, aki ezt fel meri tételni, egy állami hivatalban levő honfitársára. Nincs beszivárgás, sem itt, sem másutt. Sem egy, sem tíz, sem ezer nem jöhet be. Csak uszítós, aljas és perfid uszítás ez, amelynek semmi alapja nincsen.

Ami pedig a másik rágalmat illeti, az is éppen ennyire gonosz. Hogy mi itt az országban 864.000-en vagyunk, ezt még a Goga-féle népszámlálás állapította meg. Ezt igazolja

Reb Berele — a melamed

Sötétárnyu, mely ráncok verődtek Anton Adler von Schmidt homlokára. Ideges izgatottsággal járkált szakadtanul le-fel hatalmas nyomdájában. Köröskörül örögi ügyességű gépek, melyekkel percek alatt rá lehet varázsolni a szép, sima pergamentekre a szabályos héber betűket... De most mind álltak ezek a csodálatos gépek. Gyönyörű talnukok, Ramban és Schulhan Aruch fölírások heverték szerteszét, melyek még csak nemrégiben kerültek ki a nyomtatóprens alól. De ezek a kötetek most nem szaporodtak!

Már maga az is különös volt, hogy Anton Adler von Schmidt, az ősi keresztény burgerek leszármazottja: a zsidó könyvek nyomtatására adta a fejt. Az ő nyomdájára látta el a XVIII. század elején egész Ausztria és Magyarország zsidóságát a szent könyvekkel. Bizony, nem volt ez rossz üzlet. Akkortájt sokkal jobban keresték az efféle, mint manapság.

És egyszerre váratlanul végzést kapott von Schmidt. Megvonták az engedélyt. Nem illtette többé a susogó, kedvesen zizező, sima ívetek a zakatoló nyomdagép tethetetlen szájához. Mert — bár a mesternek egy egész sereg segítőt és inasa volt — bizony kedvét lelta abban, hogy óraszámra hajlongott maga is e legkeményebb munkában.

Tudod mit, emellett maradunk!

Ezt mondják sokan, akik csak egyszer is kipróbálták a „NIVEA”-fogpasztát. Mert nagyon gyorsan meggyőződnek a „NIVEA”-fogpaszta nagy hatásáról és fejrfrissítő ízéről. És meglepődnek azon, hogy ilyen alacsony áron olyan értékes fogpasztát kapnak. — És most kétféle is kapható, mert van

habzó és nem habzó „NIVEA”-fogpaszta

A habzó „NIVEA”-fogpaszta 24,-
A nem habzó „NIVEA”-fogpaszta 15,-
A habzó „NIVEA”-fogpaszta 20,-
A nem habzó „NIVEA”-fogpaszta 15,-

minden egyes felelős politikai tényező is. Hát akkor miért akarják elhíttetni mindenkiel, hogy kétmilliónyian vagyunk? Micsoda kutyamérgőzés ez, miért használják fel a legexaktabb tudományt is közönséges propaganda célra?

Milyen naivak is vagyunk. Még kérdezzük is ezt. Mintha nem tudnánk. Mintha nem volnánk egyszerűen meggyőződve, mintha nem látnánk azt nap mint nap, hogy mindegy, hogy mivel: de rághalmazni kell ezt a szerencsétlen zsidó népet. Ha kell, rituális vérváddal, ha kell minden arany összeharácslóddal. És ha szükség mutatkozik: lehet statisztikával is.

AZ EGYEN TÉVEDHET, azonban több mint 7000 orvosi szakvélemény komoly biztosíték, hogy a Toglal rheuma, készvény, ülőidegszába, gripa, főfájás, idegfájdalmak és hulléss betegségek elsőrangú gyógyszere. A Toglal-tabletták nemcsak a fájdalmaikat csillapítják, hanem eltávolítják a kórokozó anyagokat is. Gyógyszertárakban és drogériákban. Lei 12, 52, 130.

Még a legszentebb napon is asszimilálnak

— Egy ember intézheti el ezt a dolgot... Senki más! Utazdolt el Miezlicébe és ott keresték meg reb Berelet...

Nem hinnék, ha a pesti sajtó nem foglalkozott volna vele. Nincs egyébről szó, minthogy egyes budapesti nagyvállalatok, főleg részvénytársaságok körlevélet intéztek a legutóbbi Jomkippur előtt alkalmazottaihoz, amelyben felszólítják őket, hogy dolgozniuk kell a legszentebb ünnepen és azzal a tipikusan pesti túlmodern és lehetőleg ateista vállalkozók, úgy vélik, hogy az antizsidó hangulatban, ok mentesülnek majd a gyűlölködés alól, ha alkalmazottaikkal szemben ily kegyetlenül járnak el. Pedig nagyon tévednek. Mert hiába akarják csak a karácsonyt tartani, meg pápábbak lenni a pápánál, azért a gyűlölet főképpen és mindenké-

volna őket, felemelte átlászáon fehér kezét és csak ennyit mondott:

— Egy ember intézheti el ezt a dolgot... Senki más! Utazdolt el Miezlicébe és ott keresték meg reb Berelet...

Amint kifordultak a rabbi házából, Anton Adler von Schmidt nagydühösen kifakadt: — Hát egészen a bolondját járattátok velem? Elmegyek egy öreg zsidóhoz és az el akar küldeni egy másikhoz. És mit szólnak majd hozzá, ha ez megint kijelenti, hogy az én hajomon csak reb Herschko, vagy reb Schmilé segít-het?... Nagynehezen mégis engedett öreg korrekora unszolásának. Fogatot bérlet tehát és még aznap megindultak Miezlicé felé.

Az Isten-hálmögötti kis faluban nem volt nehéz megtalálni reb Berelet, a melamednak házatájkát.

Akkoriban éppen a Sátrak Unnepeit ülték a zsidók. Chalhamaid volt és reb Berele rongyos ponyvákából összelátott, ingadozó kis sátrában fogadta az idegeneket.

Éppen tanított. Az apró gyerekek telidestele ülték az alacsony sátor, melynek kukoricaszárral fűdtit tetőzetét át bemosolygott a nap. A hajlított, nagyon öreg emberke nagy buzgalommal és odaadással verte a maszatos, pájeszos gyerkőcök fejébe az alé-fész tudományát. Mikor belétek

előtt ellenük irányul. Mert ezek a részvénytársasági igazgatók azok, akiket leginkább irigyelnek és gyűlölnék és ha teljes úzettel dolgoztatják zsidó alkalmazottaikat, ennek dacára sem lesznek szimpatikusak a képkaszás és kampószerkesztés vitézek előtt. Hogyan várhatunk ezek az asszimiláns és ellen-szenves „vezérek” megértést a zsidóságtól, amikor bajban vannak, amikor ők az elsők, akik a tőlük függő embereknek legszentebb vallási érzeit elnyire lábba tiporják. Tudunk olyan ardeali nagyvállalatról is, amely azt „tanácsolta” alkalmazottainak, hogy dolgozzanak a nagyünnepeken, de ez oly szörnyös, hogy nem érdemes vele bővebben foglalkozni. Ha ők azt mondják, hogy a részvénytársaságnak nincs vallása, viszont az igazgatóknak nincsen szívük és ne várják, hogy a szegény zsidók áldozzák fel magukat értük, amikor nekik kell szenvedni, amikor a gyűlölet lángja hozzájuk is elér. Tudniuk kell, hogy a gyűlölet éle lényegében főleg épen a vallás nélküli részvénytársasági igazgatók ellen irányul.

Martyr D'Israel
Il s'est immolé pour protester contre l'intolérance des hommes

Sirköfelirat, amelyet nemrégiben állítottak fel a geníi temetőben. Magyar fordításban így hangzik: „Israel martírja. Feláldozta magát, mert tiltakozni akart az emberi türelmetlenség ellen”. Az olvasó sejt-heti, kiről lesz szó. Lux István földi maradványait takarja a márványkő, amelyből nagy darabot leszakított a tervező művész. Azt akarja szimbolizálni, hogy Lux István szét-törte a közönyt bilincseit, amely a zsidóság sorsát az egész világon kíséri.

Dubnov, a jelenkor legnagyobb zsidó történetírója azt mondta nemrégiben, hogy ez a zsidó újságíró a zsidóság nagy alakjai között fog szerepelni a történetünkben. Genétől háromnegyed gránýira van ez a csöndes temető. Két parcellája van. Egy jobb és egy baloldali. Az egyik parcellában negyven vagy ötven sírkő áll. A Le Salève helyén végben fekszik ez a gyönyörű hely, a svájci-francia határon. Gondosan ápolt sírok. Olyan a temető, mint egy előkelő kastélynak a parkja.

A sírásó, aki a látogatókat fogadja, elmondja, hogy senki sem látogatta a mártír

sírját. Aki a Népszövetség ülésén agyonlőtte magát, mert nem bírta tovább testvéreinek a szenvedéseit, nem tudta tudni, hogy mindenfelé annyira üdözzenek benyűnkelt. Hiába gonyolódott rajta, mint „rajongó ideáltán” annak idején az antiszemita lapok. Teatrális pózunk állították be, pedig a Népszövetség palotájának finom szőnyeget velődi piros vér öntözte, egy haldeklő mártíré, aki örök álmát alussza a geníi temető hangulatos miljöjében. Igaz, hogy csak mi látjuk ilyen szépeknek, mert ő már nem tud semmiről semmit.

Végre: zsidó rablók is vannak

Talán komolyabban kellene foglalkozni ezzel a kérdéssel, de így egészségesebb. Bankrablás történt Tel Avivban. Eszünkbe jut, hogy legutóbbi turnéján Avigdor Hameiri mit mondott. Szeretne már látni Palesztinában egy analfabéta zsidó parasztot. Mert az lesz az igazi népi élet kezdete, amikor nem félbemaradt filozofterek török majd az ugart, hanem „echt” parasztot, akik irni-olvasni sem tudnak. Avigdor Hameiri sem gondolta ezt százcipentesen komolyan, s mi érezzük, hogy tulajdonképpen mit gondolt. Mi is mondhatjuk ezt a bankrablásra. Végre! A százcipentés zsidó nagyvárosban három zsidó fiú leskelődött az Anglo-Palesztinabank előtt és amikor a Hapoalim bank tisztviselője: Sherabi Zacharias a Herzl uccán végigment, megátámadták, kiragadták kezéből az aktatáskáját, a tetteseket elfohták. Chaim Dwiri, Chaim Botschko és Mose Zion. Jaj, jaj két bankrabló, akiket otthon úgy szólítottak, hogy Chaim, a harmadikat meg Majsjele. Szegény zsidó bankrablók, nagyon primitíven csinálták. De ha a „népi öntudat-

ra” gondolunk, akkor „elégítéssel” állapíthatjuk meg, hogy analfabétáink talán még nincsenek, de bankrablók már igen. És ami a legjobb, van 5400 font is egy aktatáskában, a tel-avivi Herzl-uccán. Egy kicsit mozszerű az egész. De hogy is mondotta Wilde Oszkár? A természet utánozza a művészetet... az események utánozzák a mozt és talán Herzl sem gondolta, hogy 1937-ben a róla elnevezett bulváron három zsidó „rabló” egy pénzzel teli aktatáskát fog akarni elvenni egy banktisztviselőtől. Lehet, hogy elöngült-ság tőlünk, de mi még ezekre a palesztinai „rablókra” sem tudunk haragudni, bár szigorú büntetést okvetlenül megérdemelnék.

Gondoljon egészségére!
Lássa el magát **SENLASIO** (Szt. László) fertőtlenítő toalettiszappannal DENTONAL fogpasztával **Üdít — Fehérit — Fehőtlenít!**

az idegenek, akkor sem hagyta abba a tanítást, pálcájával egyre mutogatta a betűket: — „komec alef-u, komec bész-bu...”
Amint Anton Adler von Schmidt meglátta ezt az egyszerű, csupaszakáll aggastyánt, megint csak elfutotta a méreg. Dehát, — bármennyire nem hitt az egész dologban, — ha már itt volt, rászánta magát:
— Azt mondták, hogy maga, öregem, segítségemre lesz abban, hogy a nyomdám engedélyt visszaadják...
— En? ... Hát ki vagyok én? Egy szegény samesz, egy melamed, akít nem néznek szemmi-be... Hiszen én soha még ki nem mozdultam a faluból sem!
Most a korrektor szólalt meg:
— Már pedig nekünk ezt a sadagorai szent mondtotta. Az pedig nem beszél a világba...
A Rízener? A caddik? ... — reb Berele a messzég felé hajolt nagy hódolatában. — Hát, ha ő monda, akkor nem tehetünk ellene semmit. Ugy látszik, fényleg tudok segíteni.
Az ősz samesz megzavarodva kapkodott, készülődött, mikor felszóllították, hogy „hát akkor máris szedelődzködjön, mert velünk jön Bésnek városába...”
Először gyengén tiltakozott:
— Hogy fogok én segíteni? Minek is mennék én fel Bésbe? Ugy sem tudok segíteni! Megmon-

dom, mit tudok én: alef-bész tanítani, sófírt futni... Meg szükségeskor lüfel-esokrot tudok csinálni... És én látom el a khlilet „sojní”-val...
A nyomdátulajdonos bosszusan hallgatta a beszédet. Közben szénecézt az udvaron, látta a nagy szegénységet... Hát egy ilyen ember segíthet őrajta?
Reb Berele belejött a beszédbe. A kis bóche-roknak szívetel engedélyezett: azok erre száguldozni kezdtek az udvaron, míg tanítójuk elmesélte, hogy már idestova ötven éve teljesít szolgálatot Miezlicében. Igen csekély a fizetése...
— Viszont a követőt megadják neki! És elhiszik-e? Ót tisztelik meg Szimchesz Tórákor a „Chószem-Tóra” tisztességével... Node, ha most elviszik Bésbe, akkor elcsik ettől a nagy kintéte-féstől!...
A ravasz korrekter közbelpétt:
— Tudja mit, reb Berele? Ha velünk jön Bésbe, mi keresztlívisszük azt, hogy a fényes bécsi templomban teszik meg magát Chószem taj-rónak...
Reb Berele fülének ez ugy hangzott, min’ egy álom... Ennek a esábitó ajánlatnak már nem tudott ellentállni...
Az a ház, ahol reb Berele’ elhelyezték, átjáróház volt, óriási udvarral és rengeteg kis-zsidó-val. Az Útlet ezerféle ága virágzott és hullámozott

itt... Még Szukko is volt, persze felállítva és ez előtt ültette fel reb Berele a tanyáját. Hogy ne teljen az idő feleslegesen, hát „sojní”-t gyártott. Mindjárt árulni is kezdte és szép eredménnyel.
Egyszerre egy fényes munda, hegyesre viasztolt hajszu, dölceg katonatiszt állott meg előtte. Merveven nézte az elnyévdit kis zsidót.
Legálább is generális lehetett. Reb Berele szörnyen megijedt.
Az összenézett kis zsidó most hirtelen még jobban megöngyvedt és remegő hangon tudakolta a nagy úrtól váratlan látogatásának okát. Es ressz sejtelmek csak megerősödtek, hogy a tiszt megszólalt:
— Legyen szives, kedves barátom, jöjjön velem...
Reb Berele dehogyan is mert ellenkezni. Egy-két szóval azért báterkódott megkérdezni, hogy hát mi szüksége is volna egy ilyen nagy urnak egy szegény öreg zsidó kíséretére. Szeliden bár, de egyre sürgette a bátorlatlan reb Berele-t.
Szegény, ugy ment a katonatiszt mellett, mint akít valami sófét végezt fenyeget.
Reszkető lábakkal, tétova ijedelemmel állott meg az öreg zsidó a fényes inosztal előtt. Vajjon mit akarhatnak tőle? Göröcsösen szorongatta a sófárt, mint hogyha az segíthetne rajta.
Akkor Ritter von Hardenwitz seine Exce-

Wasserstrom Sándor franciaországi riportsorozata

A párisi Louvre és Cluny-muzeum zsidó emlékei nyomán

A középkori Franciaország sem volt mindég toleráns a zsidókkal. — Szent Lajos idején háromezer zsidó halt mártírhalált. — A bayonnei 1248 éves zsidó síremlék. — A francia zsidók történelme a forradalomig.

EGY KIS FRANCIA-ZSIDÓ TÖRTÉNELEM
Alljunk meg egy kicsit és gondoljunk franciaországi zsidó ósokra. Ha nem foglalkozunk a kérdéssel, amugy is azt hisszük, hogy csak a közép- és kelet-európai zsidóknak van multja. Ellenben a franciaországi zsidók csak nemrégiben kerültek oda. Ez tévedés. Mert már a XII. század végefelé, amikor III. Innocent pápa a francia eretnekek ellen kereszties hadjáratot indított, bizony, sok zsidó is áldozatul esett ennek a hadjáratnak. De a zsinatokon is folyton foglalkoztak a zsidókkal. Így 1209-ben (tartott avignoni zsinat megtöltötte a zsidóknak, hogy hivatalt vállaljanak, és, hogy nem-zsidó szolgaszemélyzetük legyen. A dominikánusok és franciskánusok befolyása folyton nőtt és a pápai intervenciók aláásták a zsidók erkölcsi és morális befolyását. Később még a pénzkereskedelemtől is eltiltották őket és meghírdették a középkori „kon-verziót”, amely kimondta, hogy zsidóknak nem kell megfizetni a keresztényeknek, a velük szemben fennálló tartozásukat.

SÉTA A LOUVRE-BAN.
Ami kincs, érték, mult, jelen és mindaz, ami ezzel kapcsolatosan felhalmozódott a Louvre-ban, ebben a hatalmas épületkolosszusban, annak elmondása nem történhet meg kutyafuttában. Arról külön tanulmány kell, hatalmas köteteket kell végig-olvasni, mindent megnézni és azután köteteket írni róla. Ezért csak arról emlékszem meg, ami zsidóvo-natközsé a Louvre-ban. Van egy zsidó terem. Itt láthatók a Jaffa mellett kiásott és a zsidó állami-ság idejéből, esonthól készült emlékek, amelyeken művészi szobrászati munkák találhatók. Vannak rajta temetkezésre vonatkozó feliratok, meg az örök szimbolum: a gyertyatartók. Van Rotschild-terem is. Ebben láthatók az Adolphe de Rotschild által ajándékozott tárgyak, amelyek a zománcipar remekművei és a középkor végefelé divott olasz és francia reneszansz ötvösmunkák.

HÁROMEZER ZSIDÓ HALALA
De voltak véresebb nánjai is a francia zsidók történelmének. IX. Szent Lajos uralkodása idején számos városban több mint háromezer zsidó esett áldozatul a vérszomjas hordóknak. Voltak ebben az időben nagy vallási disputák is, ami nagy teherpróbat jelentett az akkori zsidó vezetőknek. Ezek a hittiták annyira elfajultak már, hogy az akkori királyok és a pápa is eltiltották. A legna-gyobb hívása 1240-ben zajlott le amikor a Domín Miklós kikeresztelkedett zsidó, dominikánus pap azt ígyekezett bizonyítani, hogy a Talmud keresztényeket gunyoló részekkel is rendelkezik. Ezért an-nak idején Párisban nyilvánosan elégették a Tal-mudot. De azért tovább üldözték a zsidókat.

EGY MÉG RÉGEBBI ZSIDÓ EMLÉK
Amikor járom Párist és kutatok a zsidó emlé-kek után, megtudom, hogy a gót-hercegség régi székhelyén, Narbonne-ban még sokkal régebbi zsi-

lens, a Kriegsminister helyettese, — mert ő volt a fényes tiszt ur, — intett a merev tisztelettel álló szolgáknak.
Hogy egyedül maradtak, egészen megválto-zott hangon így szól ókegyelmessége:
— Reb Berele, hát valóban nem akar megis-merni engem?
Az öreg tétován ingatta a fejét.
— Nézzem meg jól! Nem lehet az, hogy egészen ellejejtett volna...
Es reb Berele agyába homályos emlékek kápráztak vissza... Egy kis fiut látott, egy me-zidábas, kis suhancot, a falu árnyját, akít ő kö-nyörülteből tanítgatott valaha, nagyregén.
— Mordeche, te volnál? Kegyelmes uram, ez nem lehet... Mordechele Jozsem... az árva...
— Igen, én vagyok az és most olyan boldog-nak érzem magamat, hogy találkoztam magával, reb Berele... Aki szomorú és elhagyatot gyer-mekkoromban egyedül a maga nemesen éröz, me-leg zsidó szívét éreztem felém dobbanni.
Reb Berele kitérta két karját és ugyancsak csodálkozott volna a szolgasereg, ha látja, hogy Ritter von Hardenwitz es, és kir. tábornok ur hogyan szalad a kolduskülsőjű öreg elé...
Be sok beszélnivaló volt egymással. Meg-hatódott szavak nyomán kitérült, megvilágosodott egy árva kis zsidógyerek csodálatos kar-rierje.

15 éve óv ez a védjegy az utazatókól!

dó emlék van és pedig pontosan a rendes időszámítás utáni VII századból, 689-ből származó sírkövet találtak, amely az ottani muzeumban 196 szám alatt van kategorizálva. A város muzeumban található ez a kő, amely azt hirdeti, hogy 1248 esz-tendővel ezeltött (1957-689) már eltemettek Narbon-ne-ban három zsidót Paraguros három gyermekét, Justust, aki 30 évet, Matronát, aki 20 és Dulcio-rellát, aki 9 évet élt. Egica király idején éltek. A sírfelirat héber jellegűt azok a betűk képezik, amely azt jelenti „Salom al Jisrael”.
Érdemes volna elmenni oda Narbonne-ba, me-gnézni ezt a nagyon régi emléket, de van bizony elég látványos Párisban is.

MIT CSINÁLT SZEP FÜLÖP?
1285-től 1314-ig uralkodott IV, vagy Szép Fülöp, aki III. Filópot követte a francia trónon. Bár neve „Szép” volt, mégsem viselkedett az akkori zsi-dókkal szépen, mert 1306-ban elrendelte például azt, hogy minden zsidó takarodjék ki az országból. Természetesen vagyonukat elvette a királyi udvar ja-vára (a zsidó pénz mindég kellett) és ekkor a szegény északfranciaországi zsidók Lotharingiába, Aragoniába mentek, meg Mallorca szigetére. Később visszakapták templomaikat és temetőiket, sőt tudomán-yos könyveiket is, de a Talmudot nem adták vissza.
Változatos volt a zsidók akkori élete. Vagy nem-e érdekes és szomorú volt 1521-ben, amikor kutmérgezéssel vádolták őket és bár behozonyítot-ták, hogy hamis volt a vád, a súlyos pénzbírságtól nem tudtak szabadulni.
Amikor elüzetésük után az államkassa nagyon kiürült, 1560-ban újra behívták őket a szép francia földre. Ekkor már limitáltak otlétüket. Husz évi

tudod, édes fiam, te ismersz engem: hát segíthe-tek én rajta? Hát tudok én tenni valamit az ér-dekben? Ugy látszik, ez egyszer tévedett a nagy Rabbi...
Ritter von Hardenwitz elmosolyodott:
— Miért is tévedett volna? Miért ne tudnál te segíteni valakin?
Azzal máris utasítást adott, hogy hívják elé-be von Schmidt könyvnyomtató mestert...
Anton Adler von Schmidt műhelyében vidám útemben indult meg újra a munka. Egyre-másra kerültek ki az ördögös gépek alól a hívös su-hancsu, szabályos héber betűkkel círált, hatalmas ívek.
Pár nappal később, hogy elkevetkezett a Szimchász-Tóra, ott állt reb Berele az Almemo-ron — a Juden-gassei templomban, — ahova a kántor hangos, éneklő hívására lépett. Nyilván magasabb beajánlásra, de mégis csak valóra vált az álom: a bécsi templomban ő volt a sátorosnépi „Chószem-tajr”.
Az áhitatos zsidók között nagy feltűnést kel-tett egy fényesmunda katonatiszt, aki olyan fe-szült érdeklődéssel nézte, nézte az öreg „Chó-szent”, hogy két fényes csepp indult meg az ar-cán, majd legördült szenzációs bajuszának két szárnyára... B. E.

türelmi időt kaptak és ekkor létesült egy különleges zsidóvédő hivatal, melynek címe „Gardien général des Juifs” természetesen egy külön adóhivatal is, ahova joguk volt pénzüket beszállítani.

Igy változott ezután sorsuk a királyok kényekedve szerint. Példa erre, hogy míg V. Károly alatt jól ment sorsuk, már 1380—1422 között uralkodó VI. Károly idején megint katasztrófális lett sorsuk. Olyan nagy adót vetett ki a népre, hogy forradalmi jelenségek voltak s ki volt négal a bünbák? Megint a zsidók. 1380-ban kirabolták a zsidónegyedet, s a zsidókat meg is öltek és bár a király elrendelte, hogy a zsákmányt adják vissza, de a tömeg nem fogadta ezt meg. 1394-ben újra elűzték őket az ország területéről.

A FRANCIA FORRADALOMIG

Váltakozó „szerencsével” folyt a zsidók küzdelme az ott-lakásért. Elmentek Svájcba, Olaszországba, vagy Németországba, majd tíz-husz évenként visszamentek. A provence „daltelt mezőin” nem éltek sokan, de amikor jómódúak lettek, kirabolták őket. Ha csak évszámok érdekelnének bennünket, akkor egymásután felsorolhatnánk, hogy 1485-ben VIII. Károly minden zsidó existenciát elpusztított. Majd visszatérték, hogy 1701-ben eltűzözték. Kivéve Marseille-ben, ahol 1682-ig elég zavartalanul éltek. Legtovább Avignonban élhettek, mert ott pápai felügyelet alatt voltak.

A bayonoi bazsk muzeumban sok zsidó emléket halmoztak fel, amelyek ma is láthatók. A XVI. és XVII. századbeli emlékek ezek.

Láthatók ott, főleg Bidache, Clairence, Peysehorade helységekbeli zsidó emlékek és olyan kolostorok, amelyek állítólag egykor zsidó imaházak voltak. Ahol Szent Augustin élt, ott egykor szintén zsidó szinagoga volt. Saint Etienne-ben 300 éves zsidó temető is van.

AMIKOR A SPANYOL ZSIDÓKAT KIÜZTEK

1492-ben, amikor megkezdődött a spanyol zsidók példátlan tragédiája, sokan francia földre menekültek. Ezek „új keresztények” voltak és ilyen címen kapták meg a letelepedési engedélyt. 1500-ban II. Henrik király ezeknek a spanyol és portugál zsidóknak letelepedési engedélyt adott és nagy vagyonra is tettek szert ezek a marannos családok.

XIV. Lajos (1645—1715) a jezsuiták befolyására megiltotta a marannosok letelepedését. De mert a királynak sok pénzre volt szüksége (Tizenegyedik Lajos) nagy adományokkal mindég elintézték ügyüket. Colbert, a királyi híres miniszter mindég támogatta a zsidókat, azonban még azt ő sem tudta megakadályozni, hogy 1682-ben ki ne űljözék őket Marselleből. Amikor annak idején Elzász és Lotaringiát Franciaországhoz csatolták, ezáltal sok zsidó került francia uralom alá. Metzben például 40 aranyat kellett fizessenek évente. 1718-ban kimondták, hogy 480 zsidónál több nem maradhat Metzben. Viszont volt idő, amikor 20.000 aranyat kellett fizetni évente. Terményel, állatokkal és ékszerekkel kereskedtek. Még az állatok szállított állatokra is külön adó volt, a „páge corporal”. Különben XIV. Lajos még állami forrábit is nevezett ki, akinek Colmarban kellett lakni. De a metzi és strassburgi forrábit kinevezése is az ő hatáskörébe tartozott.

A TIZENNYOLCADIK SZÁZADBAN MEGVÁLTOZIK A HELYZET

Ekkor javult lényegesen a zsidók helyzete. De mielőtt még arról írnek, meg kell említenem, amit a Cluny muzeum zsidó termében lehet látni. Legérdekesebb az a XVI. századbeli gyűjtemény, amelyet a császárság idején gyűjtött a királyi udvar karnagyja. Ezt Nathaniel de Rothschild adományozta a muzeumnak. De ha már ezt megemlítjük, akkor nem feledkezhetem meg arról sem, hogy ebben a muzeumban láthatók XIII. századbeli héber emlékek, amelyeket 1849-ben ástak ki Saint German és Saint Michel mellett.

Visszatérve a XVIII. századra, ennek a századnak elején gyökeresen megváltozott a francia zsidók helyzete. A délfraanciaországi marannosok nyíltan zsidóknak vallották magukat. Ezeknek a „spanyol-zsidók”-nak központja ekkor Bordeaux-ban volt. Már a nagy forradalom előtt is érezni lehetett a gyökeres hangulátváltozást. 1784-ben eltűzöltek a türelmi adót, a lakhatási engedélyeket is rendkívül toleránsan kezelték.

1785-ben a metzi szépművészeti akadémia pályázatot hirdetett olyan műre, amely a zsidók helyzetének javítására tesz konkrét ajánlatot. Három ajánlat érkezett: Grégoire abbé-é, Thierry-é és Hurvitz-é. Végkonklúziója mindháromnak az volt, hogy csak a teljes emancipáció hozhat végleges nyugalmat a zsidó kérdés megoldásában.

1787-ben gróf Mirabeau készítet nagy tanulmányt a zsidó kérdéstről és egyenjogúsításukért szállt síkra. Végül 1790 január 28-án tartott nemzetgyűlés mondotta ki a teljes egyenjogúsítást. 1791-ben kiterjesztették ezt a törvényt az elzárt zsidókra.

Ezzel lezáródott egy nagy zsidó korszak Franciaországban. Megkezdődött a francia forradalom, amely egészen új irányt szabott az egész világon a zsidók elhelyezkedési lehetőségének. Megérkezett a

felvilágosodás nagy és szép korszaka, amely ugy gondolom, 1914-ben szünt meg újból (csak nem vetjük észre).

Az bizonyos, hogy a francia föld volt az, ahol a szabadság, egyenlőség és testvériség eszméje kiindult és ezzel gyökeresen megváltozott a világ képe. Új korszak kezdődött a zsidókra és az egész emberiségre is dicső korszak, amely mentes volt az ökléjognak azoktól a gyűlöletes szimpptomától, amely ma újra fennen lobogtatja zászlaját világszerte.

Séta Párisban, de nem a házak között, hanem a multban. Seta visszafelé a francia forradalomig. És most megállunk egy kissé. Majd azután megnézzük, hogy mit is mondhatunk a legújabb korban? A nagy forradalomtól, amíg eljutottunk Léon Blum miniszterelnökségéig. Érdekes, lélegzétvisszafojtó történet, akár ha a narbonnei tizenhárom százados emléket nézzük, akár a mai kor vívódásait figyeljük.

Kína érdekes zsidósága

Honkong élkelő zsidósága külön klubot tart fenn. Zsidó klubot, melyből azonban hiányzik minden zsidó jelleg. Előkelő klub ez, mely a klubokban bővelkedő Angliának is diszére válnék. Pompás palotában szökel az a zsidó klub a Peak lejtőjén és remek panoráma nyílik belőle a világ legszebb kitűzőjére. Szórakozást is bőségesen nyújt tagjainak a klub. Lehet golfolni, bridszolni, krikettet játszani. A tagok: — milliósok, kereskedők, urak, olyan nevek, melyeket a Távolkeleten mindenki ismer. Ezek az előkelő gazdasági magnások minden igyekezetükkel angoloknak nagy nemzetközinek igyekeznek látszani és a londoni tőzsdé bármely eseménye jobban érdekli őket, mint a zsidóság sorsdöntő fordulatai.

A millió sárga városnak, Délkína legnagyobb városának, Kanton-nak az európai negyede: Shamen. Egyetlen zsidó lakik itt: Mr. Leon. Tíz év előtt jött Kínába, de a kínai barátai is csodálkoznak rajta, hogy milyen tökéletesen beszél kantonniul. Sha-meen egyébként mesterséges sziget terület és az európaiak számára valóságos száműzést jelent. A fehér hatalmak katonái állnak őrt a bejárat kapuknál és irtalmatlanul visszakérgetnek minden kínait, aki be akar lépni erre a koncessziós területre.

Olyan kínai terület ez, mely kínaiak előtt el van zárva. Halott kis város ez az európai negyed, rettenetes klímával, ástó unalommal, nedves lepedővel mely nyomást gyakorol a fejre és a szívre. Délkína olyan nagy, mint fél Európa és ezen a hatalmas területen Mr. Leon az egyetlen ember, aki a Dava és Hancio című zsidó lapokat járhatja. Mikor a riportert kereste, az ajtót nyitó kínai udvariasan közölte gazdájáról, hogy „he is prayng” — éppen imádkozik és a szobából látszott, amint felült kalappal áhítatos imába merült. Mintha Oroszország, Lengyelország, nem pedig a távoli Ázsia egyik lakúsa pillantának be.

Sanghainban a nyugati zsidók a koncessziós területen élnek, de igen sok orosz zsidó él a Boulevard Moscow két oldalán. A nagy templom, az előkelő, európai negyedben van a Cathay-Hotel közelében. Ez a szálló egyszer már célpontja volt a japán repülőhadászoknak. Anglia és Amerika már elkezdték a beszélgetést a területéről elkölözésről az alattvalókat. De mi lesz a sok ezer szerencsétlen orosz zsidóval? Ezek a világháború idején menekültek a forradalmi csapatok dühe elől.

Zsidó gyermekek tragédiája a Harmadik Birodalomban

Egy prágai zsidó almanachban nagyobb tanulmány jelent meg, amely a németországi zsidó gyerekek keserű sorsával foglalkozik. Többek között a következőket írja az almanach:

— Az SA kaszárnyákból és a koncentrációs táborokból néha érkezik hírek és jajahírlások. De mi van az iskolákban? Van az embereknek fogalma arról, hogy mit szenvednek a zsidó gyermekek, akik naponta délelőtt és délután az antiszemizmusz pergőtűzében állanak? — A nem-zsidó tanulóifjuság nagyrésze szervezett Hitler-ifjú. Aki ismeri az iskolák belső szervezetét, aki visszaemlékszik gyermekkorára, az ei tudja képzelni, hogy mit szenvedhet a megázások, kínzások és hasonlók miatt egy németországi zsidó iskolás. Példát is mondhatunk ezret. Az egyik ezek közül: egy anya, akinek nyolcéves kislánya járt az iskolába, mondja: Kislányom

nem akar többé iskolába menni. Nem alszik éjjel. Kora reggel reszketni kezd és sir. Miért? Egy napon kirándulni mennek. A tanító kijelenti: négerek és zsidók nem vehetnek részt a kiránduláson. A gyermek kérdi egyszer-egyszer, hogy velem mi lesz, mert zsidó vagyok — akkor nevetni kezd az egész osztály, a tanítóval együtt. Képzeltető, hogy milyen lelkiállapotot élnek az ilyen gyerekek.

A német hivatalos iskolalapok folyton tanítják a tanítókat, hogy miképpen viselkedjenek az ifjusággal szemben. Miképpen oltóssák be a gyűlöletet a zsidók iránt. Félősségesnek megtűrtnek kell látni a zsidókat. Az iskolában épen úgy, mint az életben. Gyűlöld a zsidó gyermekeket — ez a mottó. Képzeltetjük, hogy mit szenved egy zsidó gyermek a Harmadik Birodalom iskoláiban. Nem verik őket, de ezerszer megalázzák, ami sokszor több és keserveőbb, mint a testi szenvedés.

Modern komplett kombi inált szoba,
komplett konyhabuforral és több mint száz más nagyértékű tárgyat nyerhetnek az **oradeai kiállítás látogatói**
Belépőjegy ára helybelieknek, minden illeték és bélyeggel 16.— lei, ehhez a jegyhez ingyen tombolajegy jár. Diákjegy 8.— lei.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Iosif Vulcan 4
Telefon: 440

„Népek” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak:

Beljöldön: Hítközösgyeknek és vállalatoknak	500 lei
Magánosoknak egészévre	300 —
félévre	160 —
negyedévre	85 —
Küljöldön: Csehszlovákiában	120—80, 45, 25 ck.
Jugoszláviában	180, 95, 50 dinár
Magyarországon	25—15 pengő
A többi államokban	10—5 dollár

Naptár 5698

Péntek: Chesvan 10, október 15.

Szombat: Chesvan 11, október 16.

Heti szvra: יום כיפור

Heti haftora: ימים תעבורה

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.18

gyertyagyújtás 5.28

Istentisztelet kezdete 5.40

Szombat befejezés 6.33

ZSOLT BÉLA:

Lehet-e még segíteni rajtunk?

Már többitzen irunk róla. Végre egy tehetség magyar újságírót, aki föleszmélt és nem csuszál abban a lagymatag hinarban, amely oly kiudlóan alkalmas gerinctelen ázalogok kitenyészésére. A pesti aszfalt és a pesti kavész már régóta a legantipatikusabb zsidó típus kitermelője. Főleg a sajtó, az amely sokszor kibírhatalan „odaadással” és hallatlan hízelkedéssel veszi körül meg a leggyűlölködőbb magyar potentátót is. Semmi közünk hozzá, de ha már itt tartunk, megmondjuk, hogy például Sándor Pál siremlékének néhány héttel ezelőtti leleplezésénél dr. Hevesi Simon főrabbi nem azt hangsúlyozta ki, hogy ki volt Sándor Pál, mint zsidó, hanem mint hazafi. Miért nem hagyta ezt Rassay-nak, aki elvégre jobban hívatott arra, hogy politizáljon. De ő túl akart licitálni mindenkire — mert ő főrabbi. Hol itt a logika? Hiszen ezt keressük mi is.

De ha el is kalandoztunk attól, amiről írni akarunk, visszakanyarodunk — Zsolt Bélahoz. Ez a kiváló publicista megírta, hogy miért vettek fel csak harminc zsidót a pesti egyetemre, holott például a püspökladányi Czinczenheim nevű diák, aki egy szerény szobó gyermeke, eminens tanuló volt és kiváló matematikus, aki az országos diákversenyen első lett. De nem vették fel. Mire ő obciót indított arra, hogy ez a Czinczenheim Paris-ba kerüljön. És a magyarországi zsidó társadalom néhány nap alatt pengőezreket gyűjtött össze Zsolt Béla szavai nyomán, ennek a püspökladányi tehetséges zsidó diáknak. Többek között ezeket írja Zsolt Béla egyik cikkében:

„Nem tudok ünnepi cikket írni. Újra és újra leírom, amit mindennap. Vajjon valóban olyan kényesen beváltotta-e a főiskolai numerus clausus a hozzáfűzött reményeket, hogy tanulságai és eredményei alapján elérkezett az egész gazdasági és társadalmi életre való kiterjesztésének időpontja? Az állástalan dip-lomások egyesülete, a diplomások önszegélyző

egyesülete, az inségakciók, a szellemi szükségmunkák, a népraonyhai és magán jótékonyági ingyenebédok felekezetek és foglalkozások szerint feldolgozott statisztikai adataink nem azt bizonyítják, hogy a magyar intellektuális középosztály 95%-a az 5% zsidóságtól megtagadott tanulási szabadság révén sohasem látott virágkorát élt. De kar lenne újra és újra elsorolni az érveket, amelyek ma már az adatok és élmények tömegével bizonyítják, hogy az élet nem respektálja az alkéleteket, amelyeket a politika átmenetileg rákényszerít: hogy nincs külön keresztény és külön zsidó középosztálykérdés, hanem van egy egész világot átfogó egyetemes középosztály kérdés, amelyet a világtűnetek jellemenez Angliában és Libéria néger köztársaságban egyaránt! Sőt tovább megyünk: ez az egyetemes középosztály kérdés sem önállóan kezelhető kérdés, mert függvénye egy a szó szoros értelmében élet-halál kérdésnek, amely sohasem volt aktuálisabb, mint e percben: — de hogy mi lesz, nem is Európával, de az egész földgömbbel, fehérestől-lehetetől, keresztényestől és brahmanistától — szóval, hogy lehet-e még egyáltalában segíteni rajtunk?

A veszedelmek dimenziói között lehangolóan, groteszkül hat, hogy egy magyar csoport pillanatnyilag nem ismer más veszedelmet, mint a zsidó veszedelmet. — S még groteszkebb, hogy azt hiszi: ha a magyar főiskolákban, bankokban, gyárakban és magyar hereskedelemben csak 5% a zsidó, a magyar keresztény középosztály nem érzi azoknak a roppant erőnek kérelhetetlen uralmát, amelyek olyan országokat gazdasági és szociális romlásba döntöttek, amelyek még sohasem láttak eleven zsidót. De ismételjük, kar lenne értelmi érvekkel dolgozni, kar lenne megmagyarázni, hogy a tömegeknek szellemi életbe és a gazdasági életbe való elhelyezkedését nem valamelyes rafinált teruszteriség, hanem egyszerűen a lehetőségek irányítják; kar lenne akár azzal a banalissal, de találó viccel megvilágítani a kérdést, hogy a zsidó fűszeres, de még a bankigazgató is szívesebben lenne hitbizományi majoresco, egyházi főmoltóság vagy aharcás fősolgabíró s nem rajta mulik, hogy nem pont ezeket a pályákat özőnlük el”.

Zsolt Béla hangja messzire hallik. De annyi farkas üvölt a kődös és zimankós magyar ég alatt, hogy escholasuk tulharosgja az ő hangját is, azt a gerinceset, amelyet szomjuhozva vár már régen az öntudatos utóállambeli zsidóság, meg a magyarországi zsidóság egyrésze.

— Az Anglo-Palesztina Bank 4% dividendét fizet. (Jeruzsálem). 1937 augusztus végén 81 bank működött, ezek közül 73 palesztinai, 6 külföldi és 2 ingatlan bank. Ezek közül van még 17 hitelszövetkezet, amelyek bankszervei működnek. A bankbetétek összege tizenhét és félmillió font.

— EIJEJGYZES. Roth Lili (Carei) és Adler Baruch (Sibiu) jegyesek.

— Zsidók a német koncentrációs táborokban. (Prága). A német fővárosból érkezett jelentések szerint Himler, az SS. és a német rendőrség főnöke elrendelte, hogy azok a német zsidók, akik a koncentrációs táborokban vannak, onnan elbocsáttassanak és az ország területét hagyják el. Oka ennek az, hogy a táborok tulzsuftoltak és nem akarnak újakat nyitni. A dachau-i koncentrációs tábor, amelyben különösen sok a zsidó, rövidesen bezárja kapuit. A jelenleg koncentrációs táborokban senyvedő zsidók száma több ezernél. Hogy ezek közül hányat tesznek át erőszakkal a határon, még nem lehet tudni. Sokan vannak, akik több mint egy esztendeje élnek ott, rendszerint egészen kis okok miatt. Vannak sokan akiket mint „visszavándoroltakat” vették be a táborokba. A kiszabadulók kötelezik magukat arra, hogy azonnal elhagyják az ország területét. Kapnak utleveleket és a szükséges vizumokat is megszerzik számukra. A német zsidók birodalmi képviselete utasítást kapott, hogy megfelelő előkészületeket legyen ezeknek a kivándorolni kényszerítettek segítségére.

— Clujban ha jól akar étkezni, úgy kerresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

— Új vezetőséget kapott a Jewish Colonial Trust Ltd. (London). A Jewish Colonial Trust Ltd. mely a zsidó gyarmatosító bank, amelyet Herzl, mint a cionista szervezet pénzügyi instrumentumát képzelté el, tíz új vezetőt választott és most a következő tagokból áll: Rav Meir Berlin, a Mizrahi Világiszervelet elnöke, dr Max Bodenheimer, prof. Selig Brodetsky, az executive tagja, volt varsói hitk. elnök és sejmiképviseelő, dr Berthold Feivel, Rav Frumkin Jeruzsálem, Jichack Grünbaum, az executive tagja, Meir Grossman, a Zsidó Állampárt elnöke, dr Georg Halpern, dr Artur Hantke, a KH igazgatója, Elieser Kaplan, az executive tagja, dr Alfred Klee, J. Naidits, David Remez, dr Rufeisen, dr Artur Ruppin, a Jewish Agency vezetőségi tagja, dr Emil Smorak, a keletgalicai cionista szervezet vezetője, dr Solowietnik, volt litván miniszter, Ussiskin, prof. Otto Warburg, prof. Chaim Weizman.

— Egy fiatal zsidó orvos öngyilkossága, mert nem engedték praktizálni. (Wien). Egy 24 éves orvos, aki hiába kérte felvételt egy kórházba, hogy praktizáljon, elkeseredésben öngyilkos lett. Nagy adag veronált vett be. Állapota életveszélyes.

PALYÁZATI HIRDETME NY

Az oradeai Ort. Izr. hitközség a megüresedett gabella-jegykezelői állás ideiglenes betöltésére pályázatot hirdet. A pályázatot az előjárósághoz címezve, legkésőbb f. évi október hó 20-ig kell a hitközség irodájában benyújtani, ahol a közelebbi feltételek is megteudhatók.

Oradea, 1937. szeptember 29.
Az oradeai Ort. Izr. Hitközség Elöljárósága.

Ha minőségre súlyt helyez,
ősszel csakis
ŐSZI-SÖRT igyon!
Gyártja:
Dreher-Haggenmacher Oradeai Sörgyár rt.
Városi lerakat: Nicu Filipescu 7 sz. — Telefon 4-71.

Az ardeali zsidók találkozóhelyei!

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme
(a baia-marei rabbi hechsere)

BUCUREȘTI,
Str. Lipscani 7.

Telefon: 462-91

Sococ hátmögött. Postavámmal szemben.
Elsőrangú erdélyi konzulat.

— A TIMES TAMADÁSA WAUCHOPE ELLEN. A londoni lapok vezércikkében kommentálják a palesztinai eseményeket. A „Times” érthetetlennek tartja, miért kellett a kormánynak három hónapig várakoznia ezzel az energikus fellépéssel, és miért kellett oly sok időt hasztalan kísérletekre pazarolni. A lap élesen kritizálja Sir Arthur Wauchope főkörmányzó politikáját és végül megállapítja, hogy a királyi bizottság javaslatainak megvalósítását csak akkor lehet komolyan mérlegelés tárgyává tenni, ha teljes mértékben helyreállították a rendet és nyugalmat Palesztinában. A „Daily Telegraph” üdvözlöi *Baltershill* helyettes kormányzó energikus fellépését, aki bátor és gyors eljárással leszámolt a bűnözőkkel. — A „Manchester Guardian” megállapítja, hogy az utóbbi időben mindenki azt hitte, hogy Angliát meg lehet félemlíteni terrortól. A palesztinai kormány legutóbbi energikus intézkedései azonban világos bizonyosságot szolgáltatnak arra nézve, hogy ez az elképzelés alapjában véve hamis. — Newyorki jelentés szerint a Newyork Times is elégtellel regisztrálja a palesztinai kormány erővesztését.

— HALALOZÁS. Sulyos csapás érte Weisz Jenőt a Fumosan rt. igazgatóját. Édesanyja, özvegy Weisz Izidoráné, szül. Grosz Róza, 76 éves korában elhunyt. Szerető gyermekei közöttük egyetlen fia, Weisz Jenő féltő aggodalommal kísérte megbolondult édesanyjuk egészségi állapotát, amely az utóbbi időben nagyon legyengült és hiába való volt gyermekeinek és az orvosoknak minden igyekezte, végül is a kor ledöntötte a nemeslelkű uriaszonyt. Özvegy Weisz Izidoróné típusa volt a családját rajongó szerető nély vallásosságtól telített zsidó uriaszonynak, akinek élete egész vonalán a szeretet, a szegények és gyámoltalanoknak felelőssége volt lelkének legnagyobb gyönyörűsége. Halála éppen azért nemesan szükkébbült családjában, de Slatmar város és vidéke társadalmában osztatlan részvevőit váltott ki. Temetése folyó hó 5-án ment végbe a Str. Petru Rares 35. sz. háznál, ahol megjelent Slatmar város egész zsidó társadalmát, a szegények nagy serege, akik ezúttal is demonstrálni kívántak azért a sok szívósággal és a szegények iránti megértésért, amelyben a megboldogult matrona az elesetteket, árvákat és szegényeket részesítette. A temetésen Teitelbaum Joel ortodox főrabbi tartott gyászbeszédet, kiemelve az elhunyt jólelkűségét és rendkívüli vallásos érzületét, amelyben gyermekeit is nevelte. Majd az ortodox főkántor szívbemarkoló gyászéneke közepette megindult a gyászmenet az ortodox temető felé, ahol örök nyugalomra helyezték özvegy Weisz Izidorónét. Az elhunytat egyetlen fián kívül Mózes Nándor sátmari földbirtokos neje, Grosz Sándor oradeai terménykereskedő neje, leányai, testvérei, unokái és kiterjedt rokonsága gyászolják.

— Egy „illegális” öngyilkos lett. (Jeruzsálem). Egy konstantinápolyi 63 éves zsidó nő a sáfadi állami kórházban felakasztotta magát. Amikor Meron mellett, mint illegális bevándorlót elfogták, már három napja nem evett és így vánszorgott a sivatagban. Az a férfi, aki arra vállalkozott, hogy átsegíti a határon, mindenből kifosztotta és aztán az uton elhagyta. Az volt minden vágya, hogy Palesztinába temessék el és mert félt, hogy kiutasítják és kénytelen lesz Törökországba visszavándorolni, ettől való félelmében követte el az öngyilkosságát.

— FUCHS ILA angol nyelvtanáró a tanítást megkezdte str. Rimanóczy 12.

— Választási harcok a római hitközségben. (Róma). Az olasz belügyminiszter október 15-re tüzte ki a római hitközségi választásokat, amikor is megválasztják majd a hitközség vezetőjét. Jelenleg kormánybiztos áll a hitközség élén. A belügyminiszter néhány hónappal ezelőtt oszlatta fel a hitközség vezetőjét, mert a nem-cionista tagok lemondtak és az alapszabályok szerint, ha egyharmadnál több vezető lemond, úgy kormánybiztos neveznek ki ideiglenes vezetőnek. Illetékes körök véleménye szerint félnek attól, hogy rendkívül erős harc lesz a cionisták és anticionisták között. Turin főrabija dr. Diesgni, a nem-cionista ellenzék erőteljes akciója miatt lemondott főrabibírási állásáról. A turini hitközség egyik legerősebb vára az anticionista zsidóságnak.

— Cáfólják az amerikai kölcsönt. (London). Illetékes helyről felkérték a palesztinai lapokat, hogy cáfólják meg a „Haarez”-nek azt a híret, mely szerint amerikai pénzemberek ötmillió dollár kölcsönt nyújtanának a palesztinai mezőgazdaság fejlesztésére. Ez a hír ily formában nem felel meg a valóságnak.

— Bukovinai zsidó orvos kezdte Wágnor herceget. (Wien). Dr. Phöbus Tutnauer, legutóbbi bécsi tartózkodása alatt Windsor herceget kezelte. A hercegi pár több ízben megjelent az orvosnál, aki bukovinai származású és mint lelkes cionista ismert a bécsi zsidóság előtt.

— Egy híres olasz zsidó tudós halála. (Firenze). 80 esztendőskorában elhunyt Firenzeben Alessandro Lustig szenátor, aki Olaszország egyik legkiválóbb tudósa volt. A patológia és bakteriologia terén alkotott maradandót. Előkelő triezsi családból származott. Számos tudományos akadémiának volt tagja, köztük sok délamerikaiak is. Háború után foglalta el a firenzei egyetemen a patológiai tanszékét. Előke volt az olaszországi rákellenes küzdelemnek is.

— Miron Christea patriarchát kitüntette Hitler. (București). Fabricius német követ, Hitler vezérkancellár nevében a német Vöröskereszt kitüntetését nyújtotta át Miron Christeának. A fővárosi sajtó kommentálja az eseményt. Ezzel kapcsolatban közlik azt is, hogy a romániai lelkesek gyűlésen kijelentették, hogy a „Curentul”-ban megjelent nyilatkozattal minden tekintetben azonosítják magukat.

— Zsidó bevándorlás Délamerikába. (Páris). A Hias Ica Emigrat Association jelentése szerint az 1937. év első felében 2027 zsidó vándorolt be Argentínába. 1452 lengyel, 404 német és 171 vegyes állampolgár volt. Körülbelül azonos számú bevándorló volt, mint 1936-ban. Brazíliába 1333 zsidó vándorolt be. Ezek közül 898 német, 300 lengyel és 165 egyéb állampolgár volt.

— Benősülhet Oradeán jólmenő fűszerüzlettel és ingatlanokkal rendelkező családba szolid fiatalember. Érdeklődők küldjék leveleiket a „Népünk” kiadóhivatalába további tájékoztatás végett „Özvegyasszony leánya” jelíggel.

Látogatás a Szőnyegkiállításunkal új helyiségünkben
Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam

„ORIENT”
Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— Glückstahl Samu dr halála. Nagy gyász van a magyarországi zsidó közéletnek. Glückstahl Samu dr halt meg, a magyar főrendiház tagja, a pesti izz. hitközség elnöke-helyettese. Halálával kapcsolatosan szombat este gyászülést tartott a pesti hitközség előljárósága, ahol Stern Samu elnök meghatározta az elhunytat a maga halottjának tekinthető elhunytat s temetését vasárnap délután ment végbe, a Hősök Emléktemploma előtti diszudvaron, ahol Stern Samu becsütötte el a hitközség nevében. Elhatározták, hogy a dohány-utcai templomban ülést tartanak napra gyászleppellel vonják be és emlékére mécesest gyújtanak. Budapest nevében Karafiáth Jenő dr főpolgármester és Szendy Károly dr polgármester küldöttek részvét-ábrát.

— ARADON, ha jól és olcsón akar ékezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőt, Piața Avram Iancu 11.

— India zsidó nábojja a német zsidók délamerikai bevándorlását. (Bombay). E. D. Sassoon & Co, amely annak a Sassoon-családnak tulajdonja, amelyet a „kelet Rot-schildjainak” neveznek, elő akarja segíteni a német zsidók braziliai emigrációját, Sir Victor Sassoon, aki a ház főnöke, nyilatkozott a sajtónak, hogy a két országban Brazíliába megy, hogy ott tanulmányozza a kivándorlási lehetőségeket. Szerinte zárt kolonizációt tart helyesnek, ahol az uccasépről az elnökig mindenki zsidó legyen. A brazil kormány azt a feltételt állította fel, hogy csak jól képzett kolonisták jöhetnek tekintetbe.

— Hat évi fegyháza ítélet egy „fajgyalozót. (Breslau). A glatzi büntetőbíróság Paul Heiman zsidó házalat, aki Csehszlovákiából jött Németországba, „fajgyalozás” miatt hat esztendői fegyháza ítélt. Ez eddig a legsúlyosabb büntetés, amelyet a német bíróságok hasonló deliktumokért kiszabtak. — A nürnbergi bíróság ugyanakkor az 52 éves Arthur Strausst öt évi fegyháza ítélt, szintén fajgyalozásért és azzal indokolta az ítéletet, hogy „a legsúlyosabb támadás ez a német nemzet életfelfogásával szemben.” Ezért nem vették figyelembe az enyhítő körülményeket sem.

— FÜZÖS ÉS MELLTARTÓ legújabb modellekben ROSENZWEIG R. leányánál, JUST-nénál szerezhetők be. Oradea, str. Ciorogariu 11. Főpostával szemben.

Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Itekonyciu Lányorsjátéka

Engedélyezve a Loteria de Stat által 3094 szám alatt 1937 augusztus 13-án

A sorsjegy ára Lei 50	4000 sorsjegy 250 nyeresemény	A sorsjegy ára Lei 50
---------------------------------	----------------------------------	---------------------------------

Huzás 1937 október 24. Délután 11 óra-or a Zsidó Kulturothonban (Str. Mocioni 8.)

Főnyeresemények: Egy rídó 1938-astypus 4 lámpás, palesztinai halójege II oszt., arany karóttó óra, ruhaszövetek, különböző keramikai porcellán és faragott dísz tárgyak, ten- és fészekkészletek, ivókészletek, fényképezőgép, értékes román, héber, német, magyar könyvek, palesztinai díszműtárgyak.

Robu és Cuza agitációs útja Észak-Ardealban

Sighet. Ifjabb Cuza Gheorghe s Robu képviselő hetek óta agitációs körúton vannak Ardealban. A baia-marei „kilengések” csak folytatásai voltak azoknak az atrocitásoknak, amelyeket Salajmegyében folytattak. Nemrégiben megjelentek a kék-ingesek Sülmed községben, ahol éppen nagyvásár volt és zsidóellenes dalokkal toborozták össze a jóhiszemű falusi lakosságot, akiknek azután zsidóellenes beszédeket tartottak. Majd néhány zsidót megverték és a felizagott paraszt tömegekkel a zsidó vásárosok sátrait kezdték elrombolni, akiknek nagy károkat okoztak.

Baiamaren, ebben a szénfekvésű bányavárosban, ahol alig fordult elő antiszemita kilengés, a főtéren tartottak gyűlést. Itt is ének-léssel kezdtek, majd programszerűen következett a zsidóverés. Resenzweig gyorsfénylempészre ráfogták, hogy rólu akart felvételt készíteni és rátámadtak, megdugdosták. Az István étteremben nagy mulatozást rendeztek s inzuláltak a zsidó vendégeket, akik gyorsan elmenekültek.

A kélingesek ezután vezéreikkel együtt tovább folytatták útjukat Maramures felé. Sugatagon 50 ember előtt beszéltek és amikor Bluc bányagazgató ellen akartak beszélni, a bányamunkások elkergették őket. Sigheten a városi színházban tartottak propaganda ülést. Alig száz embert tudtak összegyűjteni. Majd Lázár Illés szülőfalujában akartak agitálni, de ott a parasztok elkergették őket.

Sighet határában megtámadták Perl zsidó fuvarost, aki nem hagyta magát, mire elfutottak. De inzuláltak a 72 éves id. Jakabovits Adolft, aki a templomból igyekezett hazafelé és véletlenül utjukba akadt. A hatóságok különben a legnagyobb körültekintéssel őrködtek Sigheten a közrend felett. A város

uccáin katonai járőrök és rendőrpátrulok cirkáltak. Schifor csendőrnagy falvakon keresztül kísérő öket embereivel és megakadályozza a rendbontást. Így Borsán és Viseul de Sus-on sem történt semmiféle rendezvény.

Általánosságban megállapítható, hogy sighet-i utjuk kudarcra járt, mert a lakosság nem dől be nagyhangú frázisaiknak és üres ígéreteiknek. A hatóságok pedig kello erély-lyel járnak el.

LEGUJABB HIREK A CUZA ES ROBU MARAMURESI UTJAROL

Tizenöt cuzista járta be autóval Maramures megyét s ez a néhány főnyi társaság terror alatt tartotta a megye lakosságát. Nagyon sok zsidó fejét betörték, de szerencsére nagyobb baj nem történt. Jellemző az ijedelemre, amelyet okoztak, hogy pénteken reggel hat óraker imádkoztak minden faluban, nehogy később találkozzanak velük. Estefele pedig alig mentek imádkozni Sigheten, sem szombat reggel, mert féltek kimenni az utcára.

Legszomorubb volt, amikor Cuza és Robu visszatértek a falvakból, három strámit (szörmekucsomát) hoztak magukkal és a piac-téren fűnek-fának ajánlották megvételre, darabonként 500 lejért. Kiderült, hogy a falvak-ban lekapták szerencsétlen öreg emberek fejéről és magukkal vitték. Talán ez a legjellem-zőbb az egész „hódító” hadjáratra, hogy „komoly” mozgalom legfőbb reprezentánsai egyet sem csináltak, mint árusítottak elvett strámitkat a sighet-i utcákon. S még egyet tetek: terror alatt tartották egy dolgozó megye egész lakosságát s főleg annak zsidóságát. A hatóságok megtették különben kötelességüket.

Leon Blum zsidó megnyilatkozásai

Leon Blum francia miniszterelnökhe-lyettes valószínűleg rendkívül fontos megbi-zással Amerikába utazik és arról is szó van, hogy washingtoni nagykövete lesz Franciaor-szágnak. Nem kell hozzá „jóinformált” poli-tikusnak lenni, ha elgondoljuk, hogy Blum amerikai missziója történelmi jelentősége a demokráciák összefogásában. Roosewelt be-széde után, aki élesen elítélte a fasiszmusok erőszakosságait, tisztán láthatjuk, hogy a két szembenálló világnézet harca nem fog egyha-mar elúlni és döntést lógnak provokálni. Ne-künk zsidóknak és demokratikus érzelmű em-

radjunk csak a mi zsidó eszméinknél. Léon Blum, akire ez a történelmi jelentőségű misz-szió vár, — amint azt már többször megirtuk — igen jó zsidóérelmű államférfi.

Epen a napokban írták külföldi lapok, hogy szüleinek halálózása évfordulóján, más-k négy fivérével együtt, összegyűlnek és meg-látogatják szüleik sírját. Ez azt jelenti, hogy dacára szocialista felfogásának és beállítotsá-gának, a „zsidó szív” nem tagadja meg ma-gát.

Aminthogy tanujelét adta ennek most is, amikor Prágában Masaryk elnök temetésén veit részt. Pontosban szeptember 23-án este meglátogatta Léon Blum a prágai Altneu-schul-t. Ez a történelmi nevezetességű tem-pplom minden kulturreber érdeklődését fel-kelti, hát még Léon Blum-ét, aki hatalmas po-zícióján kívül, egyik legkultúraltabb férfia is korunknak. A nagy államférfit különben a zsidó hitközség egyik tisztviselője üdvözölte héber és francia nyelven, mire Blum kijelen-tette válaszában, hogy mindenkor hű fia a zsidóságnak. A miniszterelnök-helyettese kísé-reteben volt felesége és leánya.

Az érdekes és nagymultu templomban az „Altneuschulban” hosszabb ideig tartózkod-tak és nagy érdeklődéssel figyelték a régi templomra vonatkozó magyarázatokat. A templomból a temetőbe ment Léon Blum, a régi zsidó temetőbe, ahol Rabbi Löw sírja van és ott is mindent a legaprólékosabban megtekintett.

Erre a látogatásra különösen nem kell büszkének lenniük, mert valljuk be, hogy ilyen érdekes és nagyjelentőségű zsidó emlékeinket kell annyira legalább tiszteljük, mint egy élő

Máj, epe, vese, idült

(krónikus) gyomor- és bélmegbetegedések, ideges lejfájás, álmatlanság, hányinger, hányás, szédülés, szabtlentégek eseteiben az amerikai gyógygyógyóvnyéből készült világhírű „Gastro D” szép eredményeiről a világ orvosi szaktekinélvei hosszú cikkekben számoltak be orvosi lapokban.

Gastro D. kapható gyógyszerárakban és drog-riákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvált mellett Császár E. gyógyszerárban București, Calea Victo-riai 124.

nagy férfiat a zsidóságnak. De érdekes, hogy találkoztak és Masaryk elnök még halálában is szolgálatot tett a zsidóságnak azzal, hogy összeismerkedtek: a prágai Altneuschul és Léon Blum. Ki tudja, milyen mély és kihatá-sában jelentős impressziókat szerzett a fran-cia miniszterelnök-helyettes, a prágai napok alatt? ...

November 25-én tartja első választmányi ülését az ardeali orth. Központi Iroda új választmányja

Cluj. A nyár elején ujonnan megválasz-tott orth. központi irodai választmány első ülését folyó hó 25-én tartja Clujon. Kétsége-ten, hogy súlyos körülmények között áll össze az Iroda ujonnan megválasztott választmányja, ezutal első ízben, mivel szanálnia kell első-sorban önmagát úgy felfogásban, mint anya-giákban. A Központi Irodára nagy feladatok várnak, a dezorganizált hitközségek összefo-gása érdekében és elsősorban önmagának kell megteremteni az anyagi bázist, amely összefüggésben van a saját szervezetének ki-építésével, valamint a hitközségek egysuly-ba hozásával.

Ha az ardeali ortodoxia hivatásos ténye-zői azt akarják, hogy valóban összefogó szerv és szilárd keret legyen az Iroda, akkor mind-ent el kell hiveszennék, hogy annak zavar-talan munkája biztosítható. Egyrészt anya-gi támogatással, másrészt azzal, hogy veze-tőik intenzív részt kérjenek a munkából. Ez pedig csak olyan módon lehetséges, hogy az immár definitív megválasztott ősz elnök: Wezel Albert főrabbi körül csoportosulva, intenzívitást és lendületet visznek be az Iro-da közéletébe. Az Iroda ma már nem támasz-kodhat külső erőkrek anyagi erősítésére, hi-szen, mint ismeretes, a kormány a kultusz-szubvenciót teljesen megponta egy hitközsé-gektől, mint szervezetétől és rabbiarától és így egyedüli bázisa az ortodoxia szervezete-nek fenntartása csak önmaguk erejére van bízva.

Egyik legfontosabb pontja a választmá-nyi ülésnek a központi vezetőség megválasz-tása lesz, amely tíz világi és öt rabbi tagból áll, amely utóbbi egyuttal az Iroda legmagá-sabb egyházi szerve (Waad Harabonim). Ennek összehívítása annál is inkább lényeges momentuma a 25-iki ülésnek, mivel annak összehívása van hivatva az ardeali ortodoxia jövőbeni sorsát előnyösen, vagy hátrányára befolyásolni. Lényeges kérdés az aletnöki ál-lások betöltése is, hiszen a legutóbbi konte-rencia ennek megválasztását teljesen nyitva hagyta s így az elnöki helyettesítést oly mó-don kell megoldani, hogy ebből utólagosan semmiféle hátrány ne származzék sem az Irodára, s ezen keresztül az ardeali orto-doxiára. Mindenesetre ezeknél főleg a nagy-hitközségek igényeit kell szem előtt tartani, mivel ezek adják egy a morális, mint a ma-teriális sulyt az ardeali ortodoxiának.

A választmányi ülést érdeklődés előzi meg. Mi pedig érdemben a gyűlés lefolyása és határozatai után térünk vissza.

— ELJEGYZES. Goldberger Klári (Ji-bou) és Engel Miksa (Simleul-Silvaniei) je-gyesek. (M. k. é. h.)

Gyökerez átalakulás előtt áll Palesztina

A Zsidó Távirati Iroda részletes tudósítást közöl Jeruzsálemből a fejleményekről, amelyek világosan arra mutatnak, hogy gyökerez átalakulás előtt áll a helypolitikai helyzet Palesztinában. Mialatt az arab nemzeti mozgalom eddigi vezérkarát, amely a gyűlöletes agitáció és terror uralmát teremtette meg a országban, sorra deportálják és ily módon kimentik a palesztinai közeletről, máris forgalomban vannak új nevek, amelyeknek viselőiben a régi pártvezérek utódait látják. Ezek az utódok természetesen a mérsékeltbb arab irányzatot képviselik és reményt nyújtanak egy angol-arab-zsidó béképolitika számára. Nashashibi, az arab nemzetvédelmi párt elnöke, a főmufti nagy riválisa volna a jövő embere. A terroristák természetesen tovább ellenállást fejtenek ki és egyfelől sztrájkra lájtják és kényszerítik a lakosságot, másfelől súlyosan megfenyegetik azokat az arab személyiségeket, akik hajlandók volnának elfogadni azokat a méltóságokat, amelyeket a letartóztatott és deportált nacionalista arab vezetők viseltek eddig.

A palesztinai zsidóság ugyanekkor komoly fejelemzészettel és türelmemmel figyeli az eseményeket és készenlétben áll minden lehetőségre.

FONTOS TANÁCSKOZÁSOK

A palesztinai kormány, mielőtt súlyos rendelkezéseket kiadna a rend helyreállítása érdekében, előbb nagyfontosságú értekezletet tartott. Ennek Battershill főtitkár, aki a szabadságon levő főkommisszár helyettesíti. Résztvevett ezen Wael vezérőrnagy, a palesztinai haderők parancsnoka, Me. Laren jeruzsálemi kormányzó és a rendőrség megbízottja. Közben Battershill telefonon beszélt a londoni gyarmattügyi hivattal és az Angliában tartózkodó Wauchope főkommisszárval.

48 óra alatt kétszáz embert tartóztattak le. Számos arab notabilitást, akik tevékeny részt vettek az eddigi angolellenes agitációban. A letartóztatottak nagyrésze a mufti hívei közé tartoztak.

ANDREWS MEGGYILKOLÁSA

A galilei angol kormányzó megölése a legnagyobb felháborodást keltette a palesztinai angol és zsidó, de a londoni közvéleményben is. Andrews halálával kapcsolatban a egész héber sajtó meglepő részvétellel emlékezik meg. Tökéletesen beszélt héberül és sok zsidó barátja volt. Nathania kolónián lakott és Felső-Galilea kormányzója volt. Temeletén Ben Zwi képviselte a Waad Leumit. Nathania kolónián fekete zászlókat tűztek ki. A jeruzsálemi Jeurun zsinagógában gyásztüntetést tartottak Andrews emlékére.

Dr. Chaim Watzman, Lord Melchett és Shertok kíséretében részvétlátogatást tettek a londoni gyarmattügyi hivattalban. A „Times” ezzel kapcsolatban írott cikkében kihangsúlyozza, hogy a királyi bizottság jelentése is megállapította, hogy a mufti, mint a legfelsőbb tanács elnöke teljes mértékben felelős a terrorcselekményekért. Andrews-nak a lap szerint kitűnő összeköttetései voltak arab körökkel és amikor arról volt szó, hogy az arabok megjelennek-e a királyi bizottság előtt, ő közölte: De mert a felosztás híve volt, a terroristák életére törtek és most meggyilkolták.

Az angol hatóságok az egész országban fojtatták akciójukat az arab nemzeti mozgalom vezérei ellen. Sorozatos letartóztatások és házkutatások történtek. Különösen nagy kutatást rendeztek a hatóságok az Arab Bank épületében. A bank könyveit angol könyvelési szakértők vizsgálják át annak megállapítása céljából, hogy milyen összegeket for-

dított az intézet terrorista célokra. Számos dokumentumot és pénzalapot elkoboztak.

Az angol hatóságoknak eltökélt szándéka csirájában elfojtani minden erőszakosságot és kilengést. Ennek érdekében a Palesztinában állomásozó összes angol csapatokat a kaszányákba vonták össze. Jeruzsálem, Haifa és Jaffa fontosabb stratégiai pontjain gépfegyveres osztagokat állítottak fel. Rendőrszervezetek és katonai patulokk járják be páncélkoszikon az egész országot.

A LETARTÓZTATOTT ARAB VEZÉREK DEPORTÁLÁSA

A „Sussex” angol cirkáló elhagyta a haifai kikötőt. Fedélzetén volt a letartóztatott arab vezérkar négy tagja. A hajó később visszatért a kikötőbe, amiből arra következett, hogy az arab vezérket egy másik angol hadihajóra tették át, amely öket az Indiai óceánon levő Seychellen szigetcsoporthoz szállította. A deportált vezérek: Achmed Hilmi pasa, az Arab Bank elnöke, Fuad Effendi Saba, a legfelsőbb arab tanács főtitkára, Jaoub Effendi Ghusszein, a tanács egyik legszólamotvóbb tagja és dr. Husszein Fakhr Effendi el Khallidi, Jeruzsálem főpolgármestere. Dr. Jemal el Husszein, az arab nemzeti párt elnökét meg nem sikerült elfogniok a hatóságoknak. Hír szerint külföldre menekült a mufti-párt politikai vezetője.

UJABB TERROR

Jeruzsálem új városrészeiben abszolút nyugalom uralkodik, az óvárosban viszont igen feszült a légkör. Arab ifjúsági csoportok vonulnak át az óváros utcáin és kényszerítik az arab kereskedőket üzleteiknek bezárására. A rendőrség több ízben szétoszlatta a tüntetőket és többek közülök letartóztattak.

MEGSZOKOTT A FÖMUFTI

A napokban az a hír terjedt el Palesztinában, hogy Haj Amin el Husszein, a jeruzsálemi főmufti elmenekült az Omár-mecsetből, ahová híveivel bezárkózott. Bizonyos körökben valószínűnek tartják, hogy az angolok szándékosan szöknő hagyták a főmuftit, mivel letartóztatása elkerülhetetlen súlyos zavargásokat idézett volna elő az egész országban. Menekülése előtt a mufti rejtékhelyéről titkos kúriájai útján kacsolatot teremtett a külvilággal és felhívást intézett az arabokhoz, hogy szüntessék be a sztrájkot és vegyék fel újra a munkát.

A kormány hivatalos közleményét adott ki, amelyben kijelenti, hogy a főmuftinak a legfelsőbb mohamedán törvényeszk elnökévé való megválasztását tiltja a törvény. Erre a nyilatkozatra azért volt szükség, miután egyes arab notabilitások olyképen akarták rehabilitálni az állásfoglalás elmozdított muftit, hogy a mohamedán törvényeszk legfelsőbb bírójává választják meg.

Több arab vezető személyiség — akiről az a hír járja, hogy a mufti utódai lesznek — fenyegető leveleket kapott a terroristáktól, amelyekben felszólítják őket, hogy életüket játsszák, ha elfogadják a főmufti által betöltött méltóságot. Egyéb-ként az az általános vélemény, hogy a szélsőségsébb arab nacionalista vezetők kiküszöbölése után a palesztinai arabok vezére Ragheb Nashashibi, Jeruzsálem volt főpolgármestere, a főmufti nagy riválisa lesz, aki tudvalevően a mérsékeltbb arab irányzatot képviseli. Remélik, hogy ezen az uton sikerülni fog helyreállítani a békét az országban és egyengetni az utat az általános kiegyensúlyozás felé. Dr. Khaldi főpolgármester helyét Shelly, a kereskedelmi kamara angol elnöke fogadta el ideiglenes jelleggel.

ZSIDÓ ÖNVEDELMI CSAPATOK VISSZAVÉRIK AZ ARAB TERRORISTÁK

A szafedi zsidó negyed ellen fegyveres támadást kíséreltek meg az arab terroristák, a zsidó önvédelmi csapatok azonban visszaverték a támadást. Sebésítés nem történt.

Jaffában letartóztattak néhány zsidó kommunisztát, akik rópiratokat terjesztettek, amelyben az angol imperializmus elleni harcra szólították fel a lakosságot. Ezeket is deportálni fogják.

AZ ÚJ ANGOL BIZOTTSÁG

A „Palestina” arab lap londoni jelentés alapján tudni véli, hogy november havában indul el Palesztinába az új angol bizottság, amelyet a népszövetségi felhatalmazás alapján küldt ki a kormány a felosztási terv alaposabb tanulmányozására. Ezt a bizottságot az angol parlament fogja megválasztani, amely november elején kezd meg ülésezni. A parlament állásfoglalása után a bizottság nyomban Palesztinába indul. A bizottság igyekszik fog közlekedést létrehozni az arabok és zsidók között. Igen széles hatáskörrel fogják felruházni a bizottságot, amely nem csupán a létező zsidó és arab állam határait megállapításával fog foglalkozni. A bizottság mérlegelni fogja annak lehetőségét is, hogy Jeruzsálemet a zsidó államhoz csatolják-e, vagy pedig felosztják a zsidók és az arabok között.

A német menekültek katasztrófája a csehszlovák köztársaságban

Prágai lapok híradása szerint a német-országi menekültek naponta kapnak felszólítást a hatóságoktól, amelyben arra utasítják őket, hogy a nekik kiutalt kerületbe költözzenek. A lapok szerint a kormány teljesen koncentrálni akarja ezeket a kerületekbe a menekülteket. A szudétanémet kisebb lapok, ugyszintén Henlein lapja, a „Die Zeit” is, természetesen erősen támadják az emigránsokat, de a cseh lapok közül is, például a „Narodni Listy” még azt kéri, hogy koncentrációs táborba kerüljenek. Ezzel szemben a haladotabb szellemű újságok azt kéri, hogy a kormány ne tegye tönkre a szerencsétlen menekülteket. A Prager Montagblatt azt írja, hogy a Prágában lakó emigránsok rövidesen parancsot fognak kapni, hogy elhagyják a fővárost, amíhez a lap megjegyzi, hogy híhetlennek tűnik, hogy egy demokratikus államban ez szöbakerülhet.

A zsidó menekültek helyzetének tisztázása végett a zsidó távirati iroda a csehszlovákiai menekültügyi segélybizottság elnökéhez fordult felvilágosítás végett, aki a következőket mondta:

— Tény az, hogy a kormány azt tervezi, hogy nyolc kerületre osztja a menekülteket, ahonnan eltávolítani nem lesz szabad, hogy másutt letelepedjenek. Valószínű, hogy a zsidó menekültek sem kíméltetnek majd meg. Számukra katasztrófális lenne ez az intézkedés. Különösen azért is, mert ezekben a kerületekben alig lakik zsidó és ezáltal a segélyezés is rendkívül nehézségekbe fog ütközni. De az is sulvosbitja a helyzetet, hogy ezekben a kerületekben lakások nincsenek, ahol a menekültek elhelyezhetők volnának. Schmolka Mária elnök, aki a nyilatkozatot adta, azt is mondotta, hogy felkeresték az illetékes miniszteriumokat is és a nemzetközi nőszövetségnek Lubacovice-ben tartott IX. kongresszusán is előterjesztette ezt a kérdést, ahol el is határozták, hogy egy vegyes bizottságot küldjen ki, amely részben hatósági személyekből, részben a komité tagjaiból fog állani s ez minden egyes család helyzetét külön bevizsgálja és aszerint intézkedik majd, ahogy szükségesnek látja. Ha szükségesnek látják majd, akkor a komité garantálni is fog egyes menekültekrét, hogy nem lesz panasz, ha eddigi lakóhelyükön maradnak.

Scholka asszony szerint valamilyen megoldási módot kell találni ennek a kérdésnek elintézésére. Különösen azoknak nehéz a helyzete, akik egy kis tőkével kerültek a CSR területére és ott szerény existenciát alapítottak maguknak. Ezek már kétszer elszelvedtek vagyonszünetük nagyrészenek elvételét, ha most meg ezt a roncs-vagyont is ott kell hagyniuk, örök időkre keresetképtelenek lesznek. De a látszat szerint épen ezek az existenciára-emigránsok helyzete nehezebb. Kétség-telen, hogy a segélybizottságoknak a tevékenységére ezennel még szelesebb körben kell mozogni. Viszont ezek a magánkezdeményezések nehezen tudnak megbirkózni ezekkel a nehézségekkel, azért preventive meg kell előzni, hogy ebből a rayonirozásból valóban törvény legyen. Valamilyen módon, külföldi zsidóság intervenciójával is, oda kell hassunk, hogy ez a tervzet ne valósuljon meg.

Remélhetőleg, a szeptember 22-én Genfben összegyűltek, akik a német menekültek ügyét intéző Sir Neill Malcolm elnökletével

„Ugy érzem, mintha kalapáccsal szegeket vernének a húsbomba” mondják a reumatikusok. És kiíródnak, szenvednek, mint a mártírok! Sokan megelégszenek azszal, hogy — amikor már nem bírják elviselni főbbé a szenvedéseiket — bevesznek valami csillapító szert, anélkül, hogy a betegség gyökerez gyógyítására törekednének.

REUMATIKUSOK! miért nem szabadítjátok meg magatokat egyszer s mindenkorra szenvedéseitektől? Elegendő volna minden nap egy kávéskanál Urodonált vízben feloldva bevenni, hogy a hagsav (mert hiszen a hagsav a reumatizmus eredendő oka) kiválasztását és eltávolítását biztosítsuk. Az URODONAL olyan tökéletes készítmény, amely hosszú esztendők óta mindennemű ellenőrző próbát a legnagyobb sikerrel kiállott és a legnagyobb professzorok ajánlják.

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

tárgyaltak, megfelelő módon keresik majd a csehszlovákiai kormány megértő tagjait, hogy ne tegye lehetetlenné a német emigránsok helyzetét.

ZSIDOELLENEK MEGNYILVÁNULASOK A KARLSBADI ÖSLAKOSSÁG KÖRÉBEN

Nagy feltűnést keltett zsidó körökben, hogy a Deutschen Handels und Gewerbetkassa-nál, annak alakítása óta tevékenykedő jogan-tososa rövid uton lékerült onnan, mert zsidó. Dr. Otto Fleischer este különösen érdekes, mert az utolsó zsidó volt ebben a testületben, holott a karlsbadi kereskedők és iparosok nagyrészt azokból a zsidó fűrdővendégekéből élnek, akik a világ minden részéből felkeresik ezt a világhírű fűrdőhelyet. Különben is észlelhető minden vonalon, hogy a „judenrein” tendencia minden vonalon erősödik. Új jelszót is hangoztatnak a szudéta német agitátorok, amely titokzatosan hangzik: Kejn Tschaj, ami rövidítéssel annak, hogy ne vásároljanak cseheknel, aktivistáknál (olyan németek, akik a kormányt támogatják) és zsidóknál.

— Felmentették a vád alá helyezett bucovinai cionistákat. Cernăuți-ből jelentik: A cionista alapok gyűjtésének betiltása kapcsán 98 cionista ellen vádat emeltek, hogy pénz gyűjtöttek általános zsidó és cionista célokra. A cernăuți törvényeszk a napokban tárgyalta az ügyet és felmentette az összes vádlottakat.

— AMIOTA A TOGAL-TABLETTAT ISMEREM, nem félek semmiféle meghűléstől (gripától). Főfájásnál, torokfájásnál, rosszindulatú idegszabánál csakis a Togal segít rajtam. Előírás szerint bevéve, azonnal elmulnak a fájdalmak. Togal bevétele után nagyszerűen alszom.

Kérjen mindenütt elsősorban palesztinai termékeket!

Olajbogyóból készült tisztá és ízletes **HEMIEN** ételolaj.

Népszerű **SEMIEN-MINORA szappant**, amely gyermekkel és érzékenybőrűeknek egyaránt alkalmas.

ADIN, CAMEL, FLOWERS, GALIL mosdószappant - **SEMIEN**.

SEMIEN-törölvaszappant.

Rison-le-Zionban gyártott arany és ezüst **ONAVA-borotvapendéket**.

Romániai főképviselet: **„HERMO” București, B-dul Domnifel 3.**

Temesváron: **Haldoru Marcel**, Str. Paris 5. Clujon: **Körösy Tibor**, Str. Nic. Iorga 19.

Braşovban: **Deutsch Zsigmond**, Str. Sit. Ioan 2. Oradeán: **London Armin**, Str. Millerand 9.

Satu-Maren: **Fekete József**, Str. Berthelot 52.

Vitaminus narancs, citrom, banán, ananász, ethrog, mandarin és grapefruit **SHARONA**-szirupokat, Rammal-Ganban gyártott **PALALU**-aluminium edényeket.

Illó és eterikus olajokat, valamint **FRUITAROM**-féle esszenciákat — Haifa.

LUCIO arcvajat — Petach-Tikva.

FRUITAROM-féle **100% Vanillint** — Haifa.

ONYA karbonpapírt és **Indigót** — Tel-Aviv.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureşti-ben

KATZ orth. **restaurant** Bucureşti, str. Caroli 32. I. emelet

Jeruzsálem. — Rav Meir Berlin nagy beszédet tartott, amelyen több ezer ember vett részt. Beszámolt a zürichi világkongresszusról. Hangzottatta, hogy a Mizrahi mindenkor a szochmut keretén belül akar harcolni és szó szinüs arról, hogy kilépni szándékoznak. — Unnepélyes keretek között avatták fel a Tel-Aviv-Haifa közötti új utvonalat, amely kizárólag zsidó koloniákon át vezet. Az új út a „béké útja” címet kapta és az eddig három óráis távolságot két órára redukálta. — A palesztinai zsidóság nagy megnyugvással vette, hogy a tel-avivi városi tanács Masaryk-ról utcát nevezett el és egy Masaryk-falu is létesül. — A tel-avivi kikötőben elkészült már az új raktház is, amely egymaga két és félmillió naranszlada befogadására alkalmas. Már hatvan kikötői csónak működik és remélik, hogy rövidesen a személyszállító hajók is kiköthetnek már.

Róma. — Prof. Sukenik, aki a jeruzsálemi héber egyetem tanára, nemrégiben Romában idézett, ahol anyagot gyűjt a nemskára megnyitandó archeologiai múzeum számára. Elkészítették a Titus diadály másolatát és a zsidó katonaköveket, valamint műzetteket az emlékekre, amelyek a régi római zsidókra vonatkoznak. Sukenik prof. tárgyalván római császárok szobrainak átadásáról, akik a zsidó történelemben szerepet játszottak. A tudós Romából Londonba utazott, ahol szintén a múzeum érdekében fog tevékenykedni.

Batavia. — Huberman Bronislaw, a világhírhírs zsidó hegedűművész repülőzerecsénélég áldozata lett. Huberman Holland Indiából Palesztinába akart repülni, hogy ott résztvegyen koncertjén. Batavia közelében lezuhant a gép és a művész súlyosan megszebesült. Kezdetben optimistakusan ítélték meg sebesülését, de tüdőgyulladás lépett fel, ami agszárvá lett a világhírű nagy művész állapotát, aki oly sokat tett eddig a zsidó zeneért Palesztinában.

London. — Oswald Mosley, az angol fasiszták vezetője, amikor egy teherautó teteféről beszédet tartott, kövel megdöbölték és súlyosan megszebesült. A helyszínen 12 embert letartóztatott a rendőrség. Mosley nagy zsidógyűlölő, aki sokat ártott eddig is az angolai zsidóságnak. — A „Daily Mirror” jelenti Hollywoodból, hogy az ott tartózkodó Vittorio Mussolini, a Duce fia, az ottani köröknek tett kijelentése szerint Olaszország az egyetlen hely, ahova a zsidók nyugodtan mehetnek és még hozzájut: „Mi a zsidókat szívesen látjuk”.

Washington. — Vittorio Mussolini hivatalosan felkeresi Roosevelt elnököt, majd hazautazik Olaszországba. Különböző Roosevelt rövidesen újabb rádióbeszédet fog tartani, amelyben részletesen ismereti külpolitikai elgondolásait.

Zürich. — Erdekes hírdetményt közöl a Jüdische Pressenzentrale, 1937 februárjában meghalt Riwa Szainlda Krakowska, aki 1858-ban született Przedborz-ban (Lengyelország). Szülei voltak Izrael és Giti Krakowska. Keress örökösét, két hátyját, akik 40 évvel ezelőtől távoztak el otthonukból és azóta nyomuk vesztett.

Genf. — Az utóbbi időben felmerült naptárreform mozgalom ugylátszik, végképen elaludt, mivel a Vatikán bejelentette a Népszövetségnek, hogy a jelenlegi naptár reformját a legelősebben ellenzi. Ez általános örömet kellett a vallásos zsidóság körében is, mivel rendkívül nagy bajokat okozott volna a szombat megtartása körül.

Tel-Aviv. — A kétvétenként megrendezett Levante mintavásárt, melyet 1938 év tavaszán akartak megrendezni, elhalasztották egy évvel későbbre, 1939-re, a politikai nyugtalanságok miatt, amely az országban uralkodik.

Toronto. — November elsején új rendelkezések lépnek életbe a kanadai rádió leadó állomásnál, amely szerint tilos minden olyan kijelentésnek elhangzani a rádióban, amely valamilyen vallás, vagy faj ellen irányulna.

Farsó. — A lengyel kormány hivatalos nyilatkozatot adott ki, amelyben közli, hogy az utóbbi hetekben számos atrocitás történt, vagyint rongálások és számos árthatlan embert támadtak meg. A kormány utasította a helyi hatóságokat, hogy a legelősebben járjan el azok ellen, akiket bűnösnek talál. Ha kiskörmök követik el a klengesebbet, akkor szüleit vonják felelősségre.

Páris. — A napokban elhunyt ott Edward Filene nagykereskedő, író, filozofus és mecénás, akinek Bostonban hatalmas árúháza volt. A 77 éves Filene aktív tagja volt a nemzetközi munkavédelmi szervezetenek Genfben és egy nemzetközi racionális intézmény megeremelésére 25.000 dollárt adományozott 1926-ban. A kereskedelmi kamárk nemzetközi szervezetének is elnöke volt, valamint vezetőségi tagja a nemzetközi békeszervezetenek is. Számos kiintézetet is kapott, sok műve is megjelent, többek között a „The Way out” és a „More from Merchandising”.

— NEMETORSZÁGTÓL VÁSÁROL MÉG MA IS LEGTÖBBET PALESZTINA. Az 1937-es gazdasági statisztikából újból kiténik, hogy Palesztina legnagyobb szállítója Németország. 1937 első hónapjában Palesztina Németországból importálta a legtöbb árut, mégpedig egymillió 308 ezer font értékben, míg Angliából csupán egymillió 222 ezer font értékű árut vett. Németország viszont mindössze 98 ezer font értékű árut vásárolt Palesztinából. Ugyanakkor megállapítható, hogy Palesztina és Románia között is emelkedett a kereskedelmi forgalom. 1936-ban Palesztina 510.758 font értékű árut importált Romániából, míg 1937-ben 686.564 font értékben. Románia viszont 1936-ban 53.266, 1937-ben 79.454 font értékű árut vásárolt Palesztinától.

— UNNEPI BANKETT A TEL-AVIV-HAIFA ORSZÁGOT BEFEJÉSE ALKALMABÓL. A Tel-Aviv-Haifa országot építkezésének betetőzésének alkalmából P. W. Etkes mérnök, a haifai körzet közmunkálatainak vezetője Sichron Jakob mellett, a Nazle-erdőben 300 területes bankettet adott, amelyen megjelent az északi körzet közmunka felügyelője, Edward Keith Roach, továbbá Haifa zsidó alpolgármestere David Hakohen, a közmunkák tanácsának aligazgatója R. Hadloy, Haifa kikötőjének igazgatója F. O. Rodgers és más magasállású tisztviselők, valamint zsidó és arab munkások, akik részt vettek a munkálatokban. Arab és héber beszédek hangzottak el, amelyekben annak a kívánságnak adtak kifejezést, hogy az új ut legyen a béke útja.

— EGY HÍRES PSZICHOANALITIKUS KÖNYVTÁRAT SZÁLLÍTOTTAK JERUZSÁLEMBE Londonból jelentik: Tavaly meghalt Dr. Dávid Eder, a cionista exekutívé tagja, aki végrendeletében egy intézkedett, hogy főleg pszichoanalitikai könyvekből álló gyűjteményét kishelvezze a megvédendő zsidó nemzeti és egyetemi könyvtárba. A gyűjteményt, amely a leghíresebb pszichoanalitikus műveket, tanulmányokat, értekezéseket és felvételeket állít fel, francia és német nyelven, a napokban átvitték Palesztinába. A zsidó nemzeti könyvtár igazgatósága elhatározta, hogy Eder alapítványát ki fogják terjesztani és speciális pszichoanalitikus osztályt fognak létesíteni az egyetem mellé.

— A beregszászi hitközség feljelentette a podruszi központi irodát. (Beregszász). A beregszászi hitközségi harcok idején a podruszi központi iroda egy iszurt adott ki a hitközség ellen, amelyet számos rabbi írt alá. Tekintettel arra, hogy ezt a hitközség magára nézve súlyosan sértőnek találta, az ügyvédségnél keresett előbb jogvédelmet. Mikor az ügyész nem látta a sérelmet oly súlyosnak, hogy vádat emeljen, akkor bírósághoz fordultak. A napokban megtartott tárgyaláson nem volt kéznél az iszúr szószerep fordítása, ezért elhalasztották azzal, hogy akkorra megszeressék annak hiteles fordítását és megidéznék néhány aláíró fő-rabbít, hogy ez ügyben személyesen kitállgassák őket. A per íránt a podruszi zsidóság körében nagy az érdeklődés.

— Halálozás. Rosenzweig Jónás, a hunedoari hitközség volt elnöke, 63 éves korában, rövid szenvedés után elhunyt. Halála őszinte részvétet kellett az egész hitközségben. Jötekonyságáról messzi földön híres volt. Gyászolják felesége, leánya, testvére és kiterjedt rokonsága.

PÁLYAZATI HIRDETMÉNY

A beusai orthodox izraelita hitközség pályázatot hirdet első metszői תרומה ש"ס állásra. Csakis elsőrangú, kimondott jóhangú előimádkozók, akik három elismert orthodox főrabbitól בשרת בירנא, nyujtsák be a pályázatukat. Utiköltséget kizárólag csakis a megválasztottak térítik meg, amire külön is felhívjuk a pályázók figyelmét.

A ROTSCCHILD VAGYON FREDETE
Lengyelországban a zsidók így tudják: Mayer Amschel Rotschild, a nagy ház megalapítója, fiatal években a Iszertkoon rabbi házában szolgált. Mikor aztán megözvegyült, elköltöztet Szentatyba, ahol üzletet nyitott és rovid idő alatt jólétbe jutott.

Néhány nappal azután, hogy a rabbi szolgálattól kilépett, a rabbi szomorú felfedezést tett, a székényéből hiányzott ötszáz tallér. Az eltávozott szolgálóra gyanakodott és elutazott hozzá Szentatyba, ahol nagyon szívesen fogadták.

Nehezeze esett a rabbinak, hogy elmondja, mi járhatott van, de hát mégis csak kirukkolt vele. Rotschild rögtön bealottta, hogy a pénz ő kezében volt, és kiszzáz tallért rögtön átadott a rabbinak azzal, hogy rövid idő múlva a többit is megfizeti. A rabbi boldogan tért haza.

Rotschild nemskóra a rabbihoz utazott és megfizette neki a hiányzó háromszáz tallért is. Ezek multak el. Egy napon Iszertkoon grófia üzenetet küldött a rabbinak, hogy jelenjen meg nála, sürgetően beszélni akar vele.

A rabbi izgalommal teljes kitáncsisággal lépett be a grófnak, aki megkérdezte tőle: — Ezzel ezelőt nem loptak el tőled ötszáz tallér? — De igen. — A gróf erre leolvasott neki ötszáz tallért és így szólt: — Abban az időben egy parasztlaszonny dolgozt a házammal és a tőled ellopott pénzt a pénzemből rejtette. De egyszer nagyon szükségem volt a pénzre, mire magához vettem egyet a tallérből és elvitte a korszámra. A korszámra csak gyanus volt a dolog, jelentette az eset nekem, így aztán kitűdött a dolog.

A rabbi erre rögtön elutazott Rotschildhoz, elmondotta neki, mi történt és kérte, mondja el az igazat, hogy jött arra a gondolat, hogy magára vállalnjon egy olyan bűnt és ilyen nagy anyagi áldozatot hozzon.

Rotschild elmondta, hogy csak egy tudta elteremtett a pénzt, hogy mindig értékes dolgát zálogba csapta. De nem tudta eloirsni, hogy a rabbinak ilyen nagy kára legyen, ezért hozta meg az áldozatot.

A rabbi visszaadta neki az ötszáz tallért s megáldotta, hogy házanak és utódainak legyen szászor, ezerszer és milliószor ennyi legyen.

REMÉS
— Az orvos kijön a beteg Reb Janklól és azt mondja az agádó hitvesnek: — Asszonyom, tegnap azt mondtam, hogy a férjének már csak pár óra van hátra, most meg örömmel jelenthetem, hogy már túl van minden bajon és rövid idő múlva megint egészséges lesz. — Remés — kiált fel a szerető hitves. — Na, miért van ugy megjelődés? — Mert már tegnap elaludtam minden ruháját.

JOGOS KERDES
Egy szegény falusi szatós a bíróság elé került, mivel rászólt hamisított elemiszert hozott forgalomba. Kihallgatása után a bíró a megidézett hitves negyzés véleményét kérte és utána a vádlotthoz fordult: — Mit szél Ön a negyzés véleményéhez? — A kis topóraddott szatós a negyzéshez fordult: — Boesánat negyzés ur, ért Ön a joghoz? — Nem értek — mondja a negyzés. — A kis szatós ezután a bíróhoz fordult: — Boesánat bíró ur, ért Ön a negyzéshez? — Nem értek.

KOOS BACSI LEVELE
Ugy vóják, hogy nem csupán Oradeán, hanem szerite Ardealban is szerik Koos Zsizmondot, az ősz tanítót, aki éppen esztendőig tanított az oradeai hitközség iskolájában és generációkat nevelt fel a hit-hűség szellemében. Koos báci ma már 90 éves és csak óta Palesztinában él s ezzel életé legszebb álmát valósította meg, hiszen akkora polt már „cionista”, amikor a Hludista mozgalom kezdődött. Az új zsidó állammal kapcsolatosan rendkívül lelkes hangot lelelet ut oradeai családjalósz s többek között azt írja, hogy dacára maluszálemi korának, most már biztosan reméli, hogy megéri még Messias eljövetelét, aki mostantól azért nem tudott jönni, mert hiszen az angol hatóságoktól certifikátot kellett volna kérnie. Most azonban, hogy a független zsidó állami lét biztosítva lesz, okvetlenül jönni fog Messias, az akire minden igaz zsidó érezzedek óta türelmelem vár...

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felolós szerkesztő: Leitner Zoltán

A demokrácia összefogása

A világ érdeklődésének homlokterében az Egyesült Államok elnökének legutóbbi beszéde áll, aki nyíltan vallott és azt hangzolta, hogy csak a zsidó demokráciáinak összefogása mentheti meg a békét és az emberiség nyugodt fejlődését. Azt állítja és érezteti, hogy a fasiszta államok, mint Olaszország, Németország és Japán a legszörnyesebb imperialista politikát folytatják, addig az angolok, franciák és az USA nagy nemzete a demokrácia nevében mindég csak a béke fenntartása érdekében dolgoznak. Mindinkább előtérbe jut az a felfogás, amely nyíltan vallja, hogy a két világégetnek előbb-utóbb gazdasági harcot kell vívnia egymással, mert addig nem lehet nyugalom a világon, amíg az emberiség így keltőszótlan küzd a békéért és a jövőndi generációk nyugalmáért. Amerika nyílt állásfoglalása, Roosevelt elnök beszédén keresztül, felvilágosítja az emberek a nemzeteknek a hitét, akik állják a „békés” harcot és az ezerszeresen halálra ítélt demokrácia eszméje újra bátran hangzoltatott elő lett ebben az agyonfascizált és leterrorizált öreg földrészben. Európa nyugati országeit milliói felélegzettek. De velük együtt azok is, akik a világ többi országaiban kis csoportokat alkotva, hittel hisznek az emberi együttélésnek egyedüli helyes formájában: a demokráciában. Az Egyesült Államok, még a tőle fellegzében nagyon távollevo szövettelt is hajlandó együttműködni, csakhogy a japán imperializmusnak gátat vessen, aminthogy rábérált, arra is, hogy nem lehet cserben hagyni az angol és francia nemzeteket sem, akik tisztultabb világélfogást és emberibb lehetőséget harcolnak, mint a németek, vagy olaszok.

Bennünk zsidókat közelről érint ez a harc. Roosevelt nagy beszédét épen annak az ünneppel lengyel szabadságharcosnak emlékművénél tartotta, aki 150 esztendővel ezelőt az elnyomott lengyelorséget harcolt. És a legelnyomottabb nemzetből a legelnyomóbb nemzet kivívása után. Epen most lépett szírajba a három és félmilliónyi lengyel zsidóság lezárta üzleteit, kihültek a zsidó gyárak házajói, letele szerzámját a munkásság, hogy demonstrálja ezzel is azt a türhötellen helyzetet, amelyben a zsidóság szenved a lengyel határokon belül. A lengyel oligarcha szoranjája a szerencsétlen zsidóságot. De vajon az olasz fasiszták jó-e a zsidókhöz? Benn az anyországbán elég jó a zsidókhöz? Zene, de viszont az arab politikában való részvétel, azok utizása egész Keleten, nehézzé teszi a zsidók helyzetét. A bari-rádióleadóállomás naponta uszít az angolok ellen és mert Anglia nagy és a flotta hatalmas, az északafrikai arabokba területek zsidósága szenved meg az uszítás, aminthogy a palesztinai helyzet elalulása sem vezethető mársá vinná, mint idegen hatalmaknak hercelésére.

A német parancsuralomról kár szót vesztegetni. Viszont a japán imperializmus

A főmufti Mussolinivel akar találkozni?

Kiujult az arab terror Palesztinában

Jeruzsálem. — Mielőtt még formális nyugalm keletkezett volna Palesztinában az egész évi arab villongások után, újra teljes erővel megindultak a zavargások rövid átmeneti szélesed után. Naponta nyugtalanító hírek érkeznek az országból és minden arra mutat, hogy újra tervszerű akció indul, amelyben már világosan ottlátszik egy idegen hatalomnak: Olaszországnak a keze. Néhány napja, hogy nagyobb arányú fegyverszállítvány érkezett Yenenbe Olaszországból és szerződés készült az arab államok és Mussolini között további hadianyagszállításra is. Nem nehéz ezek után kitálatni, hogy a palesztinai arabok milyen „közvetett” uton jutnak az olasz fegyverekhez, bombákhoz és kézigyránatókhoz, amelyekkel megismélt merényleteiket elkövetik.

Ujjában a következők merényletekről és zavargásokról érkezett jelentés:

TIZ HALOTT

Hebron környékén az angol haderőnek súlyos összecsapása volt az arab felkelőkkel eddigi hírek szerint tíz arab lelte az útközben halált. Haifánál ugyancsak számos arab sebesült történt. Több komoliat megáztadtak az arabok és nagyobb csapat intézett támadást a safédi rendőrállomás ellen. A lövöldözések során egy ellévedt zsoldos halálra sebzett egy 11 éves zsidó gyermeket. Jellemző a zavargások tervszerűségére, hogy az ország több helyén támadtak meg az arab felkelők a rendőralomások és rabolták el a fegyverkészleteket.

Jeruzsálemben is történtek atrocitások, amelynek során több zsidó megszebesült. Fegyveres terroristák autbuszokat és magánautókat támadtak meg. Jeruzsálem főcáján egy arabot megöltek. Haifa és Szafed között szabályos útközvet folyt le az angol haderő s az arab csapatok között. Mindkét részről többszázán vettek részt a harcban.

Az útközvet több órán keresztül tartott és mindkét oldalon fegyverekkel, bombákkal és gépfegyverekkel operáltak.

BOMBÁK... BOMBÁK...

Jaffában az elmúlt napokban mintegy öt-hat bombamerénylet történt. Főként középületek ellen követték el a merényleteket. A hatóságok figyelmeztettek a zsidóságot, hogy ne járjanak Jaffába. Ludban a lakosság utasítást kapott, hogy 22 órát kötele naponta otthón tölteni és csak két órai idő engedélyeznek az elemiszert beszerzésre. Ez a rendelkezés addig marad érvényben, míg a luddi repülőter felgyújtása miatt kivett kollektív pénzbírság első részletét ki nem fizetik. — Jeruzsálemben a rendőrség megerősítette a rendfenntartó szolgálatot.

széges csizmáit érzik Távolkeleten és a char-bini 33 éves családos lengyel származású zsidónak kegyetlen kivégzése mutatja azt, hogy ott sincs kímélet a zsidókkal szemben. Egyik oldalon a háborút istenítő fasisztusok, a német-olasz-japán összefogás, a kis vazallusállamokkal, ezek a zsidókat együtlőlk nagy összefogású női ki magát. Vele szemben állott eddig a nagy francia és angol

FRANCIA ÖRIZETBEN VAN A MUFTI.

Lapunk más helyén már megírtuk, hogy a főmufti milyen körülmények között szökött meg Palesztinából. Most érkezett hírek szerint Beyruthba

A francia hatóságok felszámolták és letartóztatták a muftit és egész kíséretét. Az angol és francia hatóságok között már megindultak a tárgyalások a kiadatásra vonatkozólag, amely minden valószínűség szerint pár napon belül meg is történik. Hír szerint a mufti családja elhagyta Jeruzsálemet.

A VEZÉRKAR ELLENZEL A FELOSZTÁSI TERVET

Az angol lapok robbantották ki a titkot, hogy a palesztinai felosztási terv legnagyobb ellenzője nem zsidó és még csak nem is arab részről szerveződött össze, hanem angol részről. A nagyvezérkar ugyanis élesen és a leghatározottabb formában elene van a felosztásnak és Palesztinának angol koronagyarmattá való proklamálását követeli. Valószínű, hogy Wanchoppe főkoronagyárzó is ilyen okok miatt hosszabbította meg londoni tartózkodását, noha a feszült palesztinai helyzet indokoltá tenné visszatérését.

MEGSZÜNTETTEK AZ OSTROMALAPOTOT

Lapzártakor érkezett jelentések szerint az érvényes megtrólt intézkedések hatása alatt a napokban már nem fordultak elő komolyabb rendbontások. Az egész országban helyreállott a nyugalom, a lakosság is zavartalanul végzi munkáját. A hatóságok ezért az ostromállapotot is megszüntették. A megtörténtek folytak tovább. Az összes utakat katonaság őrzi.

demokrácia, amelyhez nyíltan csatlakozott 130 millió amerikai nyelki nevében azok nagy-szerű elnöke, Roosevelt. Remélhető, hogy az idők érlelődésével, vagy egy gazdasági nagy harcban, de egyszer elbuknak majd azok az államok, amelyek parancsuralmi rendszerekkel retrográd irányba terelik a világot és ezzel együtt a kétségbeesésbe és romlásba a világon szerleszort zsidóságot is.